

Super Hero Lab

Praktiline

SUPERHERO LAB KÄSIRAAMAT

Kestlikkus:
Lasteaiaõpetajate
parimad praktikad

See dokument loodi Creative Commonsi litsentsi alusel:
Autorile viitamine - mitteäriline - samasugune jagamine (CC BY-NC-SA).
Kogu seda dokumenti või osa sellest võib kasutada, kopeerida ja avalikustada eeldusel, et on
mainitud päritolu, seda ei kasutata ärilisel eesmärgil ja selle litsentsi ei muudeta.
Kõik õigused kaitstud.
© Autoriõigus 2024 The Superhero Lab

Vastutusest loobumine: "Rahastab Euroopa Liit. Avaldatud seisukohad ja arvamused on siiski ainult autori(te) omad ega pruugi kajastada Euroopa Liidu ega Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusameti (EACEA) seisukohti. Euroopa Liit ega EACEA ei vastuta nende eest."

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 224732419
ISBN 978-961-96842-3-8 (PDF)

Superhero Lab Käsiraamat: Kestlikkus: Lasteaiaõpetajate parimad praktikad

Toimetajad: Dr. Blanka Tacer, Konstantina Tsafitsa & Viktorija Lipskienė

Autorid: Anita Hegedüs, Anna Magkiosi, Annika Rickard, Artemis Papadimitriou, Barbara Stožir Curk, Blanka Tacer, Blerina Sallova, Bojana Cvijak, Denise Müller, Dimitra Brella, Esther Karner, Gordana Novosel, Irena Godnič, Jaana Blixt, Julia Pérez, Kelly Rahumägi, Konstantina Tsafitsa, Laura Mihaela Fotin, Marie Kniest, Marijana Karapetrić, Marju Mik, Mojca Krajšek, Mónica Sári, Orinta Laureckienė, Sandra Zjačić-Ljubičić, Tim Rogas, Vaida Klimavičienė, and Viktorija Lipskienė.

November 2024

Korrektuur: Marju Mik

Disain: Primera - Zentrum für pädagogische Fortbildung Wien & E-School Educational Group

Kirjastaja: GoINNO Institute

Avaldamise aasta: 2024

Tiraaž: Digitaalne. Saadav aadressilt: <https://superherolab.eu/>

Hind: Tasuta

Sisukord

1 Tere tulemast 6

2 GreenCompi tutvustus 10

3 GreenCompi määratlus 15

4 Parimate praktikate kogumik 18

- Sissejuhatus kestlikkusesse 19

- Teeme lärmi 24

- Mänguasjavaba kuu 28

- Eriliste päevade tähistamine 32

- Miks Maakera nutab? 35

- MATIK ja plastjätmed 39

- Jää sulamise katse 43

- Palju õnne sünnipäevaks, vesi! 47

Co-funded by the
European Union

Sisukord

• Tuuleveski ehitus	<u>50</u>
• Taaskasutuspaberi valmistamine	<u>53</u>
• Kompostimine lasteaias	<u>56</u>
• Tomatite kasvatamine: protsess ja praktika	<u>59</u>
• Aiandus kestlikkuse nimel	<u>63</u>
• Sorteerimise ja taaskasutamise õpetamine	<u>66</u>
• Mets põleb	<u>70</u>
• Putukate uurimine	<u>74</u>
• Kaitsealused liigid: kilpkonnad	<u>77</u>
• Mee valmistamine lasteaias	<u>81</u>
• GreenCompi seminar	<u>85</u>

5 Värvimiseks

88

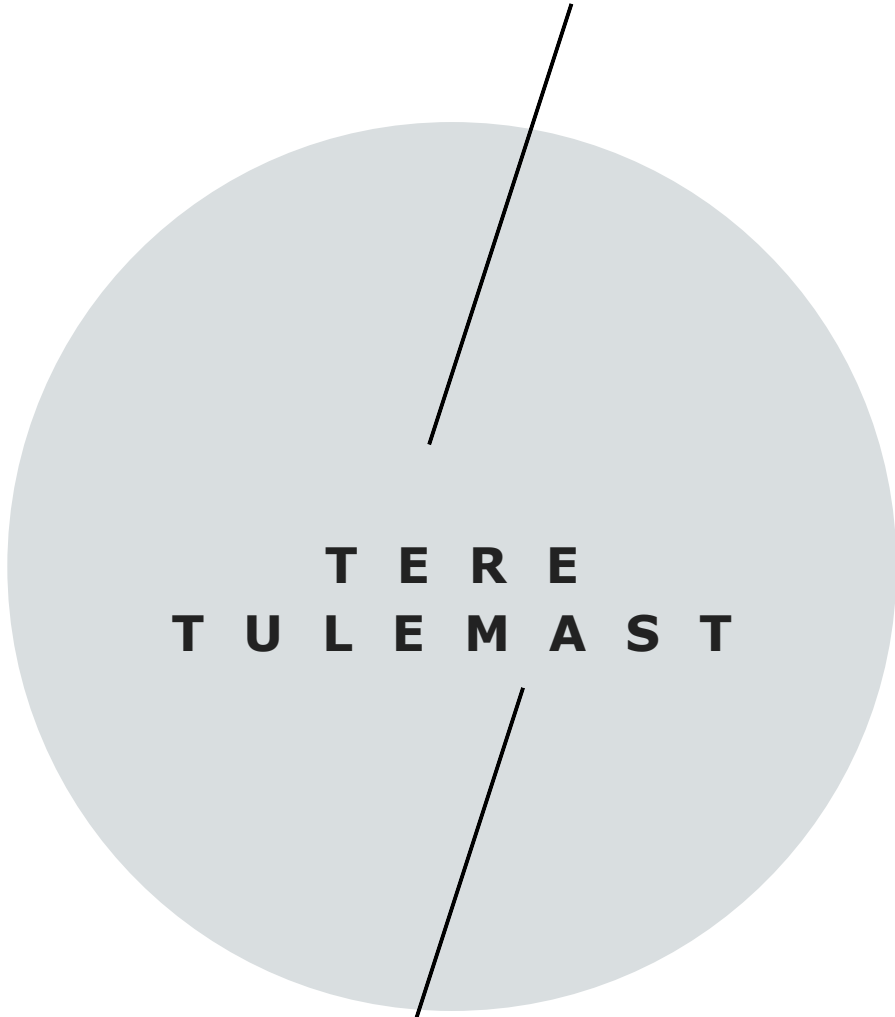
6 Superhero Lab projektist

96

Co-funded by the
European Union

01

01

TERE TULEMAST

Lasteaiaõpetajate loodud kogumik

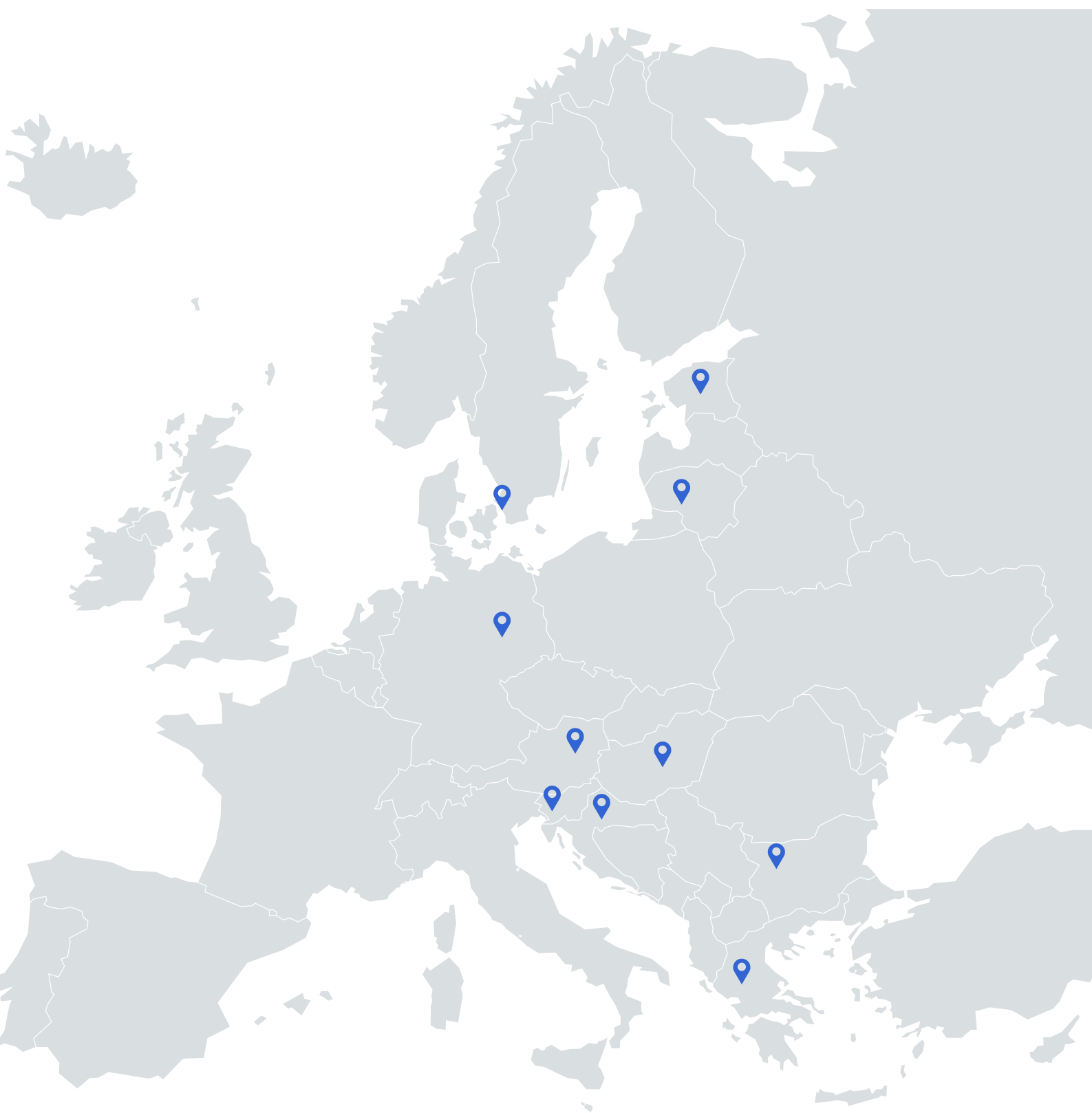
Superhero Labi “Parimate praktikate käsiraamat” on eriline materjal, **mille on loonud lasteaiaõpetajad**, kes on pühendunud väikelastele kestlikuse õpetamisele. Superhero Lab Erasmus+ projekti raames välja töötatud käsiraamat sisaldab reaalseid tegevusi, mida on lasteaedades juba edukalt **katsetatud**. Oma kogemusi teistele jagades aitavad õpetajad lõbusal ja praktilisel viisil tuua kestlikkusega seotud teemad alusharidusse.

Tänapäeval on olulisem kui kunagi varem õpetada lastele meie planeedi eest hoolitsemist, sest seisame silmitsi enneolematute keskkonnaprobleemidega, mis kujundavad nende tulevikku. Kliimamuutused, metsade hävitamine, saastamine ja bioloogilise mitmekesisuse kiire kahanemine **avaldavad planeedile kaugeleulatuvat mõju**, mõjutades õhu kvaliteeti, vee kättesaadavust, toiduga kindlustatust ning kogu elu toetavate ökosüsteemide tervist. Kuna need probleemid süvenevad, muutub kriitiliseks vajadus anda lastele teadmised, väärtused ja harjumused kestlikuks eluks. Õpetades neile varakult keskkonnavastutust, anname neile võimaluse teha teadlikke valikuid ja võtta kasutusele meetmeid, mis aitavad kaitsta loodusvarasid, vähendada jäätmeid ning säilitada bioloogilist mitmekesisust.

Iga näide käsiraamatus sisaldab järgmist:

- Lühiülevaade
- GreenCompi pädevuse määratlus
- Õpieesmärgid
- Vajalikud vahendid
- Eeldatav kestus
- Samm-sammult rakendamine

10 EUROOPA RIIKI, 19 PRAKTILIST NÄIDET

1

Praktiline õppimine läbi katsetamise

Andke lastele võimalus oma kätega uurida, jälgida, mis toimub, ja näha, kuidas nende tegevus võib midagi muuta. Julgustage neid kasutama kõiki oma meeli, eriti puudutamist. Keskenduge protsessile, mitte lõpptulemusele, võimaldades lastel pause teha ja iga sammu täielikult kogeda.

2

Lähima arengu tsoon

Mõelge iga lapse vajadustele, huvidele ja võimetele. Iga laps õpib erinevalt ja tegevusi võib olla vaja kohandada vastavalt nende vanusele ja tasemele. Lähima arengu tsoon tähendab õppimistsooni, kus lapsed saavad väikese abiga teha rohkem kui üksinda.

Ülesanded, mida laps saab teha ilma abita.

Abiga

KUIDAS MAKSIMAALSELT KÄSIRAAMATUST KASU SAADA

3

Tehke koostööd kohaliku kogukonnaga

Tehke koostööd vanemate, teiste õpetajate ja kogukonna liikmetega, et muuta kestlikkuse õppimine ühiseks eesmärgiks. Selline koostööpõhine lähenemine tugevdab laste õpikogemusi, näidates neile, et igaühel on oma roll keskkonna eest hoolitsemisel.

4

Kasutage peegeldamist

Võtke hetk aega, et suunata lapsi õpitu ja kogetu üle mõtisklema. Lihtsad küsimused, nagu "Mida me täna avastasime?" või "Kuidas me keskkonda aitasime?" julgustavad lapsi mõtlema oma tegude mõjule ja tugevdama kestlikkuse väärtust.

02

**G R E E N C O M P I
T U T V U S T U S**

02

GREENCOMP

Euroopa kestlikkusalaste pädevuste raamistik

GreenComp on Euroopa Komisjoni loodud raamistik hariduse kaudu kestlikkuse ja keskkonnateadlikkuse edendamiseks EL-is. GreenCompi eesmärgiks on varustada inimesi teadmiste, oskuste ja hoiakutega, mis on vajalikud säästvate praktikatega tegelemiseks ning rohelisele üleminekule kaasaaitamiseks. Esmapilgul võib GreenComp tunduda teoreetiline, kuid selle sisu saab rakendada terves haridusvaldkonnas lasteaiast kõrgemate kooliastmeteni. Õpetajad saavad sisu kohandada ja muuta vastavalt laste või õpilaste vanusele.

Soodustades ökoloogiliste põhimõtete ja säästvate praktikate sügavamalt mõistmist, on GreenCompi eesmärk anda inimestele võimalus võtta olulisi samme keskkonna säilitamise ja kliimamuutustele vastupanuvõime suurendamiseks.

GreenComp koosneb **neljast kompetentsivaldkonnast**, millest igaüks keskendub kestlikkuse konkreetsetele aspektidele.

Kuna alusharidus tähistab meie laste esimest sammu haridussektoris, on ülioluline alustada tööd ühise tuleviku nimel juba varakult. Seetõttu usume meie, Superhero Lab-i partnerid, et GreenCompi elementide integreerimine oma töösse on ülimalt oluline.

GreenComp on saadaval [24 keeles](#).

1

Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine

Valdkond rõhutab kestlikku eluviisi toetavate isiklike ja kollektiivsete väärtuste arendamise tähtsust. See julgustab inimesi võtma arvesse kestlikkuse põhimõtteid, edendades vastutustunnet ja eetilist pühendumust keskkonnahoiule.

2

Kestlikkuse keerukuse käsitlemine

Praktilised teadmised ja oskused, mis on vajalikud kestlikuks eluks. Valdkond hõlmab ökoloogiliste põhimõtete, ressursside majandamise ja säästvate tarbimisharjumuste mõistmist. Eesmärk on anda inimestele võimalus teha teadlikke valikuid, mis vähendavad keskkonnamõju.

GREENCOMPI NELI PÄDEVUSE VALDKONDA

3

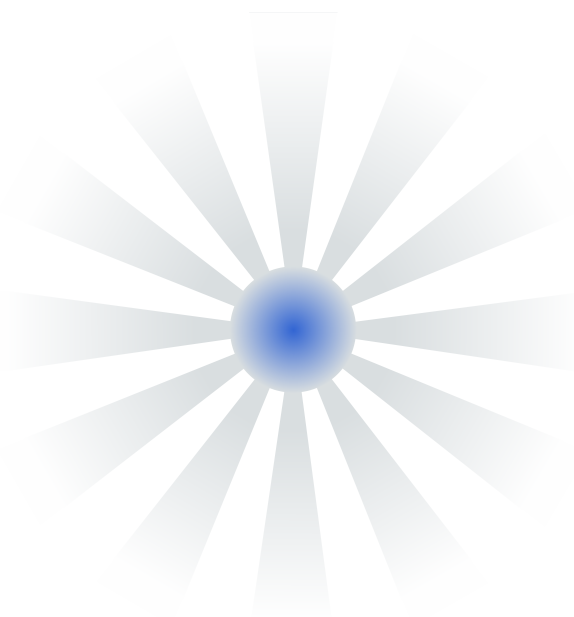
Kestliku tuleviku kujutlemine

Majanduslase kirjaoskuse vajadus kestlikkuse kontekstis. Valdkond hõlmab rohelisi töökohti, kestlikku ettevõtlust ja ringmajandust. Eesmärk on valmistada inimesi ette osalema ja juhtima keskkonnasõbralikku ja sotsiaalselt vastutustundlikku majandustegevust.

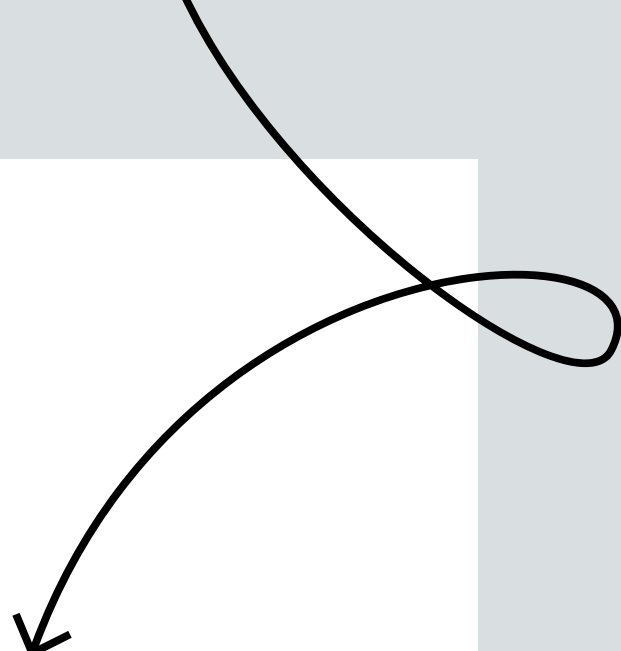
4

Tegutsemine kestlikkuse nimel

Oskus aktiivselt osaleda keskkonnaprobleemide lahendamises. Valdkond hõlmab kriitilise mõtlemise, probleemide lahendamise ja koostööoskusi. Üksikisikuid julgustatakse osalema kodanikutegevuses, poliitika kujundamises ja kogukonna algatustes, mille eesmärk on keskkonnakaitse ja kestlikkus.

GREENCOMP HARIDUSES

Interdistsiplinaarne õpe

Raamistik võib olla aluseks kestlikkuse pädevusi edendavate õppekavade, koolitusprogrammide ja haridusressursside väljatöötamiseks. Raamistik julgustab interdistsiplinaarset õppimist, kombineerides loodusteadusi, ühiskonnaõpetust, majandust ja eetikat, et anda kestlikkusest terviklik arusaam.

Õppekavaarendus: haridusasutusi julgustatakse lõimima GreenCompi põhimõtteid oma õppekavadesse. Hõlmab kursuste ja programmide kavandamist, mis sisaldavad kestlikkuse teemasid ja edendavad kriitilist mõtlemist keskkonnaprobleemidest.

Õpetajakoolitus: õpetajatel on GreenCompi rakendamisel otsustavat rolli. Koolitusprogrammid on vajalikud selleks, et anda õpetajatele teadmised ja oskused kestlikkuse kontseptsioonide tõhusaks õpetamiseks ja kestliku kultuuri edendamiseks oma klassiruumides.

Kogemusõpe: GreenComp pooldab praktilisi õpikogemusi, mis võimaldavad õpilastel keskkonnaprobleemidega vahetult tegeleda. See võib sisaldada väljasõite, kogukonnaprojekte ja simulatsioone, mis annavad praktilise ülevaate kestlikkuse väljakutsetest ja lahendustest.

Hindamine: GreenCompi efektiivsuse tagamiseks on oluline välja töötada hindamisvahendid, mis mõõdavad õpilaste kestlikkuse pädevusi. Siia kuulub mitte ainult nende teadmiste, vaid ka nende hoiakute ja käitumise hindamine kestlikkuse suhtes.

**EESMÄRGIKS ON
KUJUNDADA
KESKKONNATEADLIKE
INIMESTE PÕLVKOND,
KES ON VALMIS
JUHTIMA
ÜLEMINEKUT
KESTLIKULE
TULEVIKULE.**

Terviklik lähenemine tagab, et kestlikust ei käsitleta eraldiseisva teemana, vaid see on integreeritud hariduse ja igapäevaelu kõikidesse tahkudesse.

03

**G R E E N C O M P I
M Ä Ä R A T L U S**

03

GreenCompi määratlus

Pädevusvaldkond	Pädevus										
		Sissejuhatus kestlikkusesse	Teeme lärmi	Mänguasjavaba kuu	Eriliste päevade tähistamine	Miks Maakera nutab?	MATIK ja plastjäätmed	Jää sulamise katse	Palju õnne sünnipäevaks, vesi!	Tuuleveski ehitus	Taaskasutuspaberi valmistamine
Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine	1.1 Kestlikkuse väärtustamine	•			•		•	•	•	•	•
	1.2 Õigluse toetamine	•			•		•	•	•	•	•
	1.3 Looduse väärtustamine	•			•		•	•	•	•	•
Kestlikkuse keerukuse käsitamine	2.1 Süsteemne mõtlemine		•	•		•	•				
	2.2 Kriitiline mõtlemine		•	•		•	•				
	2.3 Probleemi piiritlemine		•	•		•	•				
Kestliku tuleviku kujutlemine	3.1 Tulevikupädevus					•	•	•		•	
	3.2 Kohanemisvõime					•	•	•		•	
	3.3 Uuriv mõtlemine					•	•	•		•	
Tegutsemine kestlikkuse nimel	4.1 Poliitiline ärksus		•	•	•		•				
	4.2 Ühistegevus	•	•	•	•		•				•
	4.3 Isiklik algatus	•	•	•	•		•				•

GreenCompi määratlus

Pädevusvaldkond	Pädevus	Kompostimine lasteaiaas	Tomatite kasvatamine: Protsess ja praktika	Aiandus kestlikkuse nimel	Sorteerimise ja taaskasutamise õpetamine	Mets põleb	Putukate uurimine	Kaitstavad liigid: kilpkonnad	Mee valmistamine lasteaiaas	GreenCompi seminar
Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine	1.1 Kestlikkuse väärtustamine	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	1.2 Õigluse toetamine	●			●	●		●		●
	1.3 Looduse väärtustamine	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kestlikkuse keerukuse käsitlemine	2.1 Süsteemne mõtlemine					●		●	●	●
	2.2 Kriitiline mõtlemine					●		●	●	●
	2.3 Probleemi piiritlemine					●		●	●	●
Kestliku tuleviku kujutlemine	3.1 Tulevikupädevus						●			●
	3.2 Kohanemisvõime						●			●
	3.3 Uuriv mõtlemine						●			●
Tegutsemise kestlikkuse nimel	4.1 Poliitiline ärksus									●
	4.2 Ühistegevus	●	●	●	●					●
	4.3 Isiklik algatus	●	●	●	●					●

04

P A R I M A T E
P R A K T I K A T E
K O G U M I K

04

SISSEJUHATUS KESTLIKKUSESSE

Julia Perez

Sõltumatu kestlikkuse konsultant, Berliin, Saksamaa

Lühiülevaade

Kavas on välja toodud 10 kestlikkuse töötuba, mille eesmärk on tutvustada kestlikkuse teemat lasteaialastele. Töötubade eesmärk on õpetada lastele loomade, taimede ja keskkonna kaitsmise tähtsust. Projekt edendab armastust looduse vastu ning arendab säästva arengu suunalist mõtteviisi.

Märksõnad: Kestlikkus, Keskkonnakaitse, Kogukond, Loovus, Sõnavara rikastamine.

Vahendid

- Taaskasutatud papp ja paber
- Kunstitarbed (markerid, värvipliiatsid, värvid)
- Seemned ja istutusmaterjalid
- Raamatud kestlikkuse ja keskkonna kohta
- Käsitöömaterjalid (voolimissavi, puitpulgad)
- Anumad taaskasutuse tegevuste jaoks
- Muusikariistad laulude ja tantsude jaoks

Kestus

- Iga tegevus kestab 1 kuni 1,5 tundi.

Õpieesmärgid

- 1 Tutvustada lastele mänguliselt ja kaasahaaravalt kestlikkuse kontseptsiooni.
- 2 Jõustada lapsi keskkonna kaitsmisel aktiivselt osalema.
- 3 Rikastada laste kestlikkuse ja keskkonnakaitsega seotud sõnavara.
- 4 Arendada loovust, meeskonnatööd, kriitilist mõtlemist ja austust keskkonna vastu.
- 5 Julgustada praktilisi tegevusi, nagu taaskasutus ja vee säästmine.

KUIDAS SEDA TEHA?

Valige üks või kaks
tegevust või rakendage
kogu pakett.

GreenComp

- Kestlikkuse väärtuste
kehastamine
- Tegutsemine
kestlikkuse nimel

Samm-sammult

1 Sissejuhatus

Alustage loodusega seotud laulu ja tantsuga.

Tutvustage projekti ja selle eesmäärke.

Viige läbi esitlusring, kus lapsed jagavad oma lemmiktaime ja -looma.

Tegelege liikumistega, mis jäljendavad puid, kive jne.

Aardejaht: Viige lapsed lühikesele jalutuskäigule looduslikule alale lasteaia hoovis või lähedalasuvas pargis. Andke igale lapsele väike kott või korv ja lihtne nimekiri looduslikest materjalidest, mida otsida (nt leht, väike kivi, lille kroonleht).

2 Päeviku tegemine

Lugege interaktiivset raamatut "Planet Rescue".

Looge projektipäevik, kasutades taaskasutatud pappi ja paberit. Andke igale lapsele kaks tükki taaskasutatud pappi nende päeviku esi- ja tagakaane jaoks.

Andke igale lapsele päeviku siselehtede jaoks mitu lehte taaskasutatud paberit.

Näidake neile, kuidas paberi ja kaante ühte serva auke teha.

Aidake lastel päevikuid siduda, torgates nõör või lõng läbi aukude ning sidudes need kindlalt kinni.

Kaunista päevik joonistuste ja kollaažidega.

3 Meie planeet

Arutlege planeedi ja selle tähtsuse üle. Esitage selliseid küsimusi nagu "Mis teile meie planeedi juures meeldib?" ja "Mida saame teha, et meie planeet oleks terve ja ilus?"

Meisterdage ümbertöödeldud papist vanik. Tehke kollaaž, mis kujutab õnnelikku ja kurba planeeti koos keskkonnale kasulike ja halbade esemetega. Jagage suur plakat kaheks osaks: ühele on kirjutatud "Õnnelik planeet" ja teisele "Kurb planeet". Pakkuge lastele ajakirjadest pilte, mis kujutavad erinevaid keskkonnastseene (nt puhtad jõed, risustamine, taaskasutus, metsade raadamine). Laske lastel pilte välja lõigata ja kollaaž teha.

KUIDAS SEDA TEHA?

Tähistage iga lapse panust suulise kiituse, kleebiste või nende tööde näitamise kaudu.

Materjalid

Raamatud:

A. Frith (2011). *See Inside Recycling and Rubbish.*

S. Turnbull (2005). *Rubbish and Recycling*

Samm-sammult

4 Mesilaste roll

Õppige tundma mesilaste elu ja nende tähtsust.

Näidake pilte või lühikest videot mesilastest ja nende rollist tolmeldamisel ja ökosüsteemis.

Mesilaste meisterdamine ringlussevõetud materjalidest:

- Pakkuge lastele taaskasutatud materjale ja kunstitarbeid oma mesilaste loomiseks.
- Näidake neile, kuidas kasutada mesilase keha jaoks pudelikorke, liikuvaid silmi ning tundlate jaoks karvatraati.
- Aidake lastel liimi ja muid materjale kasutades mesilasi kokku panna.
- Julgustage neid olema loovad ja lisama mesilastele oma isikupära.

5 Taimed ja loodus

Tutvuge erinevate taimeosadega:

- Näidake pilte või diagramme taimedest, mis tõstavad esile erinevaid osi (juured, vars, lehed, õied).
- Arutage iga osa funktsiooni: juured (imavad vett ja toitaineid), vars (toestab taime), lehed (fotosüntees), õied (paljunemine).

Loo taimepusle:

- Andke igale lapsele papist lõigatud pusletükkide mall.
- Laske lastel värvida ja märgistada pusletükkidele erinevad taimeosad.
- Aidake neil puslet ümbertöödeldud paberile või papile kokku panna, ning tükid paika liimida.
- Julgustage neid oma puslele juurde joonistama juuri, varsi, lehti ja õisi.

Minge õue seemneid külvama.

KUIDAS SEDA TEHA?

**Seostage tegevused
laste igapäevaeluga.**

Materjalid

Raamat:

**E. Hasler (1987). The City
of Flowers.**

Tsitaat:

**Üks tonn taaskasutatud
paberit säästab 17 puud.**

-- The World Counts

Samm-sammult

- 6 Elu meie naabruskonnas**

Lugege lugu naabruskonnast ja kogukonnast, näiteks Eveline Hasleri "The City of Flowers".

Joonistage ja ehitage unistuste mänguväljak, kasutades voolimissavi ja taaskasutatud materjale.

Julgustage lapsi lisama säästlikkust edendavaid elemente, nagu prügikastid või kogukonnaaiad.

Paluge neil kasutada voolimissavi väikeste figuuride või esemete loomiseks ning puidust pulgakesi selliste konstruktsioonide jaoks nagu kiiged või liumäed.
- 7 Looduse vaatlemine**

Külastage parki tänavakunsti vaatlemiseks ja loomiseks.

Tegelege loodusvaatlustegevusega.

Viige lapsed turvalisse kohta, kus nad saavad tänavakriite kasutada.

Julgustage neid looma suuri joonistusi taimedest, loomadest ja putukatest, mida nad jalutuskäigu ajal vaatlesid.
- 8 Taaskasutus ja jäätmekäitlus**

Lugege raamatut prügiveo kohta. Pärast lugu paluge lastel jagada, mida nad õppisid või leidsid huvitavat taaskasutuse ja jäätmekäitluse kohta.

Selgitage, kuidas kogutakse kodudest prügi kokku ja viiakse taaskasutuskeskustesse või prügilatesse.

Arutage taaskasutuse eeliseid keskkonnale, nagu jäätmete vähendamine ja ressursside säästmine.

Viige läbi prügisorteerimise tegevus, kasutades erinevaid konteinereid:

 - Tooge lastele erinevad anumad, mis on märgistatud erinevat tüüpi materjalidega (plastik, paber, metall jne).
 - Andke neile kunstitarbeid ja laske prügikastid kaunistada, et muuta need värviliseks ja hõlpsasti tuvastatavaks.
 - Laotage lauale või põrandale sorteeritavate materjalide kuhi (plastpudelid, paber, papp, purgid).
 - Laske lastel esemed kordamööda õigetesse prügikastidesse sorteerida ja arutada, miks iga ese konkreetsesse prügikasti kuulub.

KUIDAS SEDA TEHA?

Liikumine ja füüsiline aktiivsus võivad aidata õppimist tugevdada.

Materjalid

- Vanasõnad:

Parim aeg puu istutamiseks oli 20 aastat tagasi. Paremuselt teine aeg on praegu.

Me ei pärinud maad oma esivanematelt; me laename seda oma lastelt.

Samm-sammult

9 Superkangelaste tegevused

Lõpeta päevik:

- Andke lastele nende kestlikkuse päevikud või sõnastikud, mis on koostatud eelmistes osades.
- Andke neile aega lisada täiendavaid sissekandeid, joonistusi, mida nad õppisid kestlikkuse teemaga seoses.
- Julgustage neid jagama oma lemmiklehti või -kirjeid rühmaga.

Mängige superkangelaste mängu, kus lapsed valivad planeedi kaitsmiseks tegevuse:

- Superkangelaste teatejooks: korraldage teatejooks, kus lapsed sooritavad igas jaamas erinevaid superkangelaste tegevusi (nt prügi korjamine, taaskasutatavate materjalide sorteerimine, taimede kastmine). Jagage lapsed meeskondadesse ja laske neil jaamade vahel joosta, tehes toimingud võimalikult kiiresti lõpule.
- Superkangelase lubadus: laske igal lapsel astuda rühma ette ja anda superkangelase lubadus, märkides ära ühe tegevuse, mida nad planeedi kaitsmiseks ette võtavad. Kirjutage nende lubadused plakatile või tahvlile.

Meisterdaga superkangelaste maske:

- Andke lastele superkangelaste maskide meisterdamiseks taaskasutatud pappi või paberit.
- Andke neile kunstitarbeid, et kaunistada nende maske värvide, mustrite ja superkangelaste sümbolitega.
- Aidake neil kinnitada maskide külge kummid või nõõrid, et nad saaksid neid kanda.
- Lubage neil lisada superkangelaste kleebiseid või kaunistusi, et muuta nende maskid ainulaadseks.

10 Näituse ettevalmistamine

Valmistage ette materjalid näituse jaoks.

Meisterdaga perele värvilised käejäljed ja suur plakat. Kutsuge pered laste töid vaatama ja nende õpitu üle arutlema.

TEEME LÄRMI

Anita Hegedüs & Esther Karner
Lasteaed Schmetterling, Viin, Austria

Lühiülevaade

Tegevus kirjeldab terviklikku ühe nädala pikkust keskkonnaprogrammi lasteaialastele, mis hõlmab loovtöid, praktilisi tegevusi ja kogukonna osalust. Tegevuste eesmärk on sisendada lastesse keskkonnateadlikkust ja säästvaid tavasid, julgustades nii lapsi kui ka nende vanemaid aktiivselt osalema.

Märksõnad: Keskkonnateadlikkus, Kogukonna kaasatus, Meeleavaldus, Kliimakaitse, Taaskasutus, Uuskasutus.

Vahendid

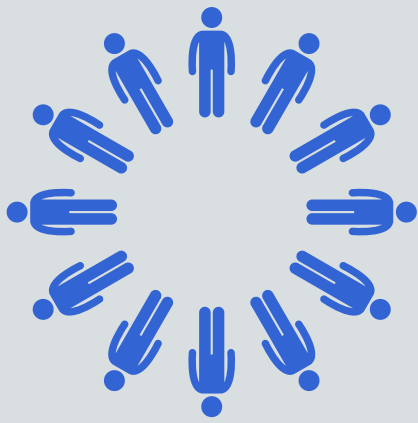
- Taaskasutatud materjalid (papp, puupulgad, vanad mänguasjad, kingakarbid)
- Kunstitarbed (värv, markerid, liim, käärid)
- Aiatööriistad, seemned
- Jalgrattad ja remonditööriistad
- Küsitluse vormid
- Plakatid ja t-särgid meeleavalduseks
- Muusikariistad
- Materjalid tuuleveskite ehitamiseks ja muuks käsitööks
- Köögitarbed külmade einete jaoks

Kestus

- 1 nädal

Õpieesmärgid

- 1 Arendada arusaamist keskkonnanahoiust ja kestlikkusest.
- 2 Edendada loovust taaskasutus- ja uuskasutustegevuste kaudu.
- 3 Kinnistada harjumusi igapäevaelus tarbimise vähendamise, taaskasutamise ja ringlussevõtu osas.
- 4 Edendada kogukonna kaasamist ja meeskonnatööd kestlikkuse hariduses.
- 5 Täiustada praktilise töö abil probleemide lahendamise ja kriitilise mõtlemise oskusi.

KUIDAS SEDA TEHA?

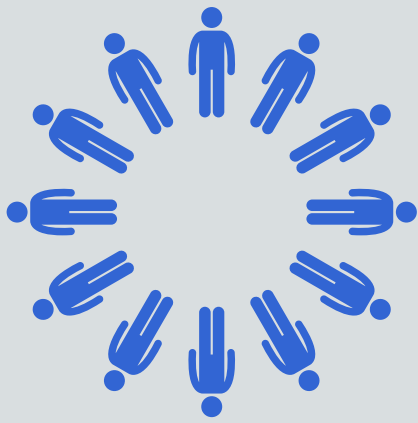
**Kaasake lapsed,
vanemad ja laiem
kogukond.**

GreenComp

- **Kestlikkuse keerukuse käsitamine**
- **Tegutsemine kestlikkuse nimel**

Samm-sammult

- 1 Esmaspäev: Loovus**
Hommikuring: Tutvustage keskkonnateadlikkuse teemat.
Tegevus: Looge keskkonnasõnumitega plakateid ja t-särke.
Laulud: Õpetage ja laulge keskkonnateemalisi laule.
Kunst: Kasutage kunstiteoste loomiseks taaskasutatud materjale.
Arutelu: Rääkige keskkonnakaitse tähtsusest.
- 2 Teisipäev: Taaskasutus ja uuskasutus**
Tegevus: Korraldage ümbertöötlemise töötuba, kus lapsed loovad vanadest materjalidest uusi esemeid (nt vanast kitarrist raamaturiuli valmistamine).
Loovtöö: Loo kasutamata materjalidest ornamente ja kaunistusi.
Laat: Valmistage ette esemed reedese laada jaoks.
- 3 Kolmapäev: Puhastus ja hooldus**
Tegevus: Vanemad ja lapsed võtavad lasteaeda kaasa jalgrattad, et neid koos remontida ja hooldada.
Kogukonna koristamine: Moodustage rühmad, et koristada ettemääratud alasid lasteaia ümbruses.
Sorteerimine: Koguge ja sorteerige prügi taaskasutatavateks ja mittetaaskasutatavateks.
Interaktiivne õpe: Arutlege jäätmete mõju üle keskkonnale ja kuidas ringlussevõtt aitab.
- 4 Neljapäev: “Mõtle kaks korda” päev**
Transpordi väljakutse: Julgustage peresid kasutama ühistransporti või kõndima lasteaeda.
Energiasääst: Päeva jooksul elektrit ei kasutata; valmistage külmi einet.
Küsitlus: Viige läbi küsitlus, et näha, kuidas pered lasteaeda tulid.
Teadusprojekt: Tuuleveskite ja tuuleenergiaal töötavate autode ehitamine.

KUIDAS SEDA TEHA?

Keskkonnanädal
näitab lastele nende
tegude mõju.

Materjalid

- [Keskkonnanädal piltides](#)

Raamatud:

C. Brown & W. Robins
(2017). *Secrets of Our
Earth (Shine-A-Light)*.

E. Bone & S. Effort (2017).
*It all starts with a seed...
How food grows.*

K. Daynes (2015). *Lift-
theflap.*
*First Questions and
Answers How do flowers
grow?*

K. Daynes (2020). *Lift-the-
Flap. Looking After Our
Planet.*

A. James & P. Allen (2017).
See Inside Energy.

Samm-sammult

- 5 Reede: Tehke lärmi ja korraldage meeleavaldus**
Ettevalmistus: Viimistlege meeleavalduse plakatid ja t-särgid.
Meeleavaldus: Lapsed ja vanemad marsivad plakateid käes hoides ja lauldes keskkonnanahoiu toetuseks.
Laat: Korraldage laat, et müüa nädala jooksul taaskasutamiseks ja uuskasutamiseks loodud esemeid.
Mängud ja tegevused: Sisustage lasteaia hoovis punktid kestlikkusele keskendunud mängudega, nagu prügi sorteerimine, seemnete külvamine.
- 6 Järeltegevused**
Iganädalased väljasõidud: Korraldage iganädalasi väljasõite looduslikesse paikadesse või õppekohtadesse, et tugevdada keskkonnaõpet.
Aiandus: Rajage õppeaed, kus lapsed saavad istutada ja hooldada erinevat tüüpi taimi.
Pidev õppimine: Kaasake keskkonnateemalisi raamatuid ja materjale igapäevastesse tegevustesse ning lugemisaega.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

MÄNGUASJAVABA KUU

Mojca Krajšek
Lasteaed Dobrna, Dobrna, Sloveenia

Lühiülevaade

Kui eemaldate klassiruumist tavapärased mänguasjad, julgustate lapsi uurima, looma ja õppima, kasutades looduslike ja taaskasutatud materjale. See projekt aitab lastel praktilise õppimise ja loovmängu kaudu mõista kestlikkuse, jäätmetekke vähendamise ja ringlussevõtu tähtsust.

Märksõnad: Taaskasutus, Looduslikud materjalid, Loovmäng, Jäätmete vähendamine, Keskkonnateadlikkus.

Vahendid

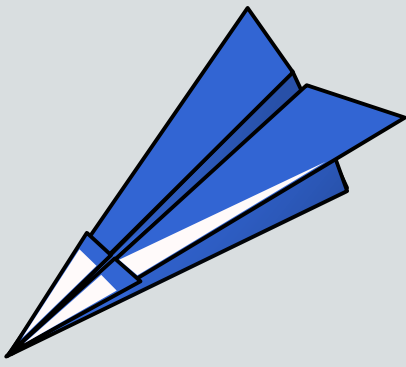
- Taaskasutatud materjalid (papp, plastpudelid, nõöbid, kangajäägid)
- Looduslikud materjalid (pulgad, lehed, kivid, seemned)
- Kunstitarbed
- Visuaalsed abivahendid
- Konteinerid sorteerimiseks
- Põhitööriistad (haamid, naelad, nõör)
- Aiatarbed (seemned, muld, potid)
- Raamatud ja nukud jutuvestmiseks

Kestus

- 1 kuu igapäevaste tegevuste ja nädalateemadega.

Õpieesmärgid

- 1 Julgustada lapsi kasutama oma loovust looduslikest ja taaskasutatud materjalidest mänguasjade ja mänguvahendite valmistamisel.
- 2 Arendada probleemide lahendamise oskusi, luues ja mängides ebatraditsiooniliste materjalidega.
- 3 Sisendada igapäevaelus tarbimise vähendamise, taaskasutamise ja ringlussevõtu harjumusi.
- 4 Suurendada sotsiaalset suhtlust ja meeskonnatööd, kui lapsed teevad projektides ja mängutegevustes koostööd.
- 5 Pakkuda sensoorseid elamusi erinevate looduslike materjalide kasutamise kaudu.

KUIDAS SEDA TEHA?

Igapäevased tegevused
ja iganädalased teemad
kaasavad lapsi õppima.

GreenComp

- Kestlikkuse keerukuse käsitlemine
- Tegutsemine kestlikkuse nimel

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus: 1. päev**

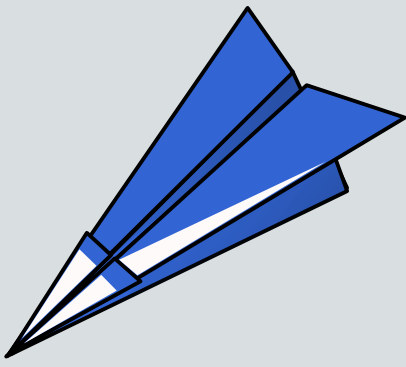
Arutage lastega, mis on mänguasjavaba kuu ja miks see on oluline.
Näidake videoid ja pilte jäätmete, ringlussevõtu ja kestlikkuse kohta.
Selgitage eesmärke ja seda, mida kuu jooksul tehakse.
- 2 Materjalide kogumine: 2.-3. päev**

Paluge lastel kodust kaasa võtta taaskasutatavaid ja looduslikke materjale.
Sorteerige materjalid kategooriate kaupa, et tegevuste ajal oleks neile kerge ligipääseda.
- 3 Mänguasjade ja mängude loomine: 1. nädal**

Julgustage lapsi looma oma lemmikmänguasju, kasutades kogutud materjale.
Pakkuge juhiseid ja tuge, kui nad uurivad erinevaid mänguasjade valmistamise viise.
- 4 Didaktilised mängud ja õppevahendid: 2. nädal**

Tutvustage taaskasutatud materjalidest valmistatud didaktilisi mängu (nt sorteerimismänge, sobitamismänge).
Kasutage neid mängu selliste mõistete õpetamiseks nagu numbrid, kujundid ja värvid;

 - Aidake lastel papitükke kasutades luua numbrite ja vastavate punktidega doominokive. Juhendage neid iga doominotüki kaunistamisel ja nummerdamisel. Selgitage, kuidas mängida doominot, sobitades numbreid numbritega või punkte täppidega.
 - Aidake lastel kartongist välja lõigata erinevaid kujundeid (ringid, ruudud, kolmnurgad). Juhendage lapsi oma kujundite värvimisel ja kaunistamisel. Laske lastel sobitada väljalõigatud kujundid tahvli olevate kujunditega. Laske lastel kujundeid sõrmedega järgida.
 - Kasutage pudelikorke või väikeseid topse ning värvi või markereid. Aidake lastel maalida või värvida iga pudeli kork/topse erinevat värvi. Looge sorteerimislaud, millel on värvikoodiga pilud või alad. Juhendage lapsi pudelikorkide/topside värvide järgi sorteerimisel.

KUIDAS SEDA TEHA?

Praktilise tegevuse kaudu süveneb lastes arusaam ringlussevõtust ja taaskasutusest.

Materjalid

- [Sensoorse raja meisterdamise juhend](#)

Samm-sammult

5 Kunst ja jutuveestmine: 3. nädal

Kaasake lapsi kunstiprojektide loomisesse, kasutades looduslikke ja taaskasutatud materjale.

Kasutage raamatuid ja nukke, et jutustada lugusid keskkonna teemadel.

Laske lastel meisterdada rollimängudeks ise nukud ja kostüümid.

Õpetage lastele, kuidas kasutada pappkaste ja torusid autode, veoautode ja väikeste majade loomiseks.

Aidake tükke lõigata ja kokku panna ning julgustage lapsi kaunistama oma loomingut markerite ja kleebistega. Arutage erinevat tüüpi sõidukitest ja ehitistest, et inspireerida mitmekesist loomingut.

6 Sensoorsed rajad: 4. nädal

Looge sensoorseid radu ja julgustage lapsi uurima erinevaid tekstuure ja materjale:

- Planeerimine: Andke lastele paber ja markerid, et nad saaksid oma sensoorse raja jaoks ideid joonistada. Arutage tekstuuride ja materjalide järjestust, mida nad soovivad lisada. Määrake raja erinevad lõigud väikestele lasterühmadele projekteerimiseks ja ehitamiseks.
- Tekstuurpaneelide valmistamine: Varuge iga rajaosa aluseks matid või suured papitükid. Aidake lastel tekstuurpaneelide loomiseks alusele erinevaid materjale liimida või teipida.
- Nädispaneelid: Pehmed tekstuurid: kangajäägid, vatipallid, muru. Karedad tekstuurid: liivapaber, puukoor, kivid. Libeda tekstuuriga: mullikile, plastiliin. Looduslikud tekstuurid: puulehed, käbid, muld. Julgustage lapsi paneele värvide ja markeritega kaunistama. Roteerige rühmi.
- Asetage tekstuuripaneelid rühmaruumis või õues selleks ettenähtud kohta. Kasutage teipi või liimi, et kinnitada paneelid oma kohale, luues pideva raja. Juhendage lapsi sellel rajal, julgustades neid kirjeldama, kuidas iga tekstuur tundub.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

ERILISTE PÄEVADE TÄHISTAMINE

Mónika Sári
Montessori Lasteaed Angolpalánta, Fót, Ungari

Lühiülevaade

Kava eesmärk on tutvustada noortele õppijatele kestlikkuse ja keskkonnahoiu kontseptsioone, tähistades kolme erilist päeva: septembris “Euroopa liikuvusnädal”, aprillis “Maa päev” ja märtsis “Ülemaailmne veepäev”. Lapsed õpivad tundma keskkonnakaitset, ressursse targalt kasutama ja mõistma kõikide elusolendite omavahelist seotust.

Märksõnad: Liikuvus, Veesääst, Taastuvad ressursid, Reostus, Loodus.

Vahendid

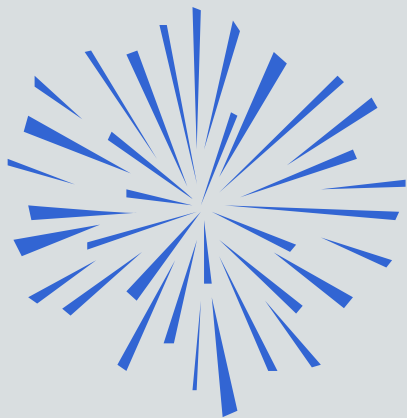
- Jalgrattad, tõukerattad ja kaunistustarbed (Liikuvuspäev)
- Loomapildid, plüüsisid mänguasjad ning kohtumised päris loomadega (Maa päev)
- Veega seotud õppevahendid, taaskasutatud materjalid paatide jaoks (Veepäev)
- Aiatööriistad, seemned, kastekannud
- Kunsti- ja käsitöötarbed: savi, lehed, kivid, värvid

Kestus

- Iga tähtpäeva saab tähistada nädala jooksul, igapäevaste tegevustega 1-2 tundi.

Õpieesmärgid

- 1 Arendada arusaamist kestlikkusest ja selle tähtsusest.
- 2 Oppida tundma erinevaid transpordiliike ja nende keskkonnamõju.
- 3 Mõista Maa päeva tähtsust ja võimalusi meie planeedi kaitsmiseks.
- 4 Aru saada vee säästmise tähtsusest ning praktilistest võimalustest vee säästmiseks.
- 5 Kasvatada vastutustunnet ja hoolivust keskkonnast.

KUIDAS SEDA TEHA?

Igapäevased tegevused
ja iganädalased teemad
kaasavad lapsed õppima.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Tegutsemine kestlikkuse nimel

Samm-sammult

1 Liikuvuspäev / nädal

Teavitage vanemaid Liikuvuspäevast/nädalast ja julgustage neid aitama lastel oma jalgrattaid või tõukerattaid kaunistada.

Arutage lastega, miks ühistranspordi, jalgratta või jalgsi liikumine on keskkonnale parem.

Korraldage lasteaia hoovis kaunistatud rataste/tõukerataste paraad.

Kasutage visuaalseid abivahendeid, et näidata erinevaid transpordiliike ja arutleda nende keskkonnamõju.

Korraldage jutuvestmine erinevatest transpordiliikidest ja nende keskkonnamõjudest.

Julgustage lapsi jagama oma mõtteid selle kohta, kuidas nad saaksid autokasutust vähendada.

2 Maa päev

Leppige kokku loomaeksperti või lemmikloomadega vanema külastus lasteaeda.

Selgitage Maa päeva tähtsust ja seda, mida tähendab meie planeedi kaitsmine.

Lubage lastel suhelda lasteaeda toodud päris loomaga.

Jalutage looduslähedasse metsa või parki. Kasutage taimede ja loomade tuvastamiseks visuaalseid abivahendeid.

Iga laps istutab aeda lille või puu ja märgib selle oma nimega.

Looge loodusteemalisi kunstiprojekte, kasutades savi, kive ja lehti.

3 Veepäev

Koguge paadi valmistamise jaoks taaskasutatud materjale.

Arutlege, kust vesi tuleb ja miks see on eluks hädavajalik.

Õpetage lastele praktilisi viise vee säästmiseks (nt kraani sulgemine hammaste pesemise ajal).

Valmistage taaskasutatud materjalidest paate ja katsetage neid vees.

Külastage lähedal asuvat veekogu ning jälgige vee-elu.

Laske lastel kanda siniseid T-särke, et sümboliseerida vett ja arutada selle tähtsusest.

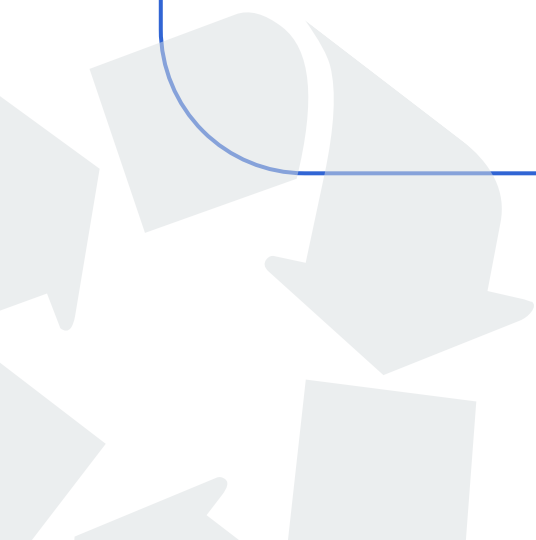
MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

MIKS MAAKERA NUTAB?

Orinta Laureckienė & Vaida Klimavičienė
Kindergarten Ziedelis, Siauliu, Leedu

Lühiülevaade

Projektiplaani eesmärk on tutvustada lastele keskkonnaprobleeme, millega meie planeet silmitsi seisab ning seda, kuidas nad saavad selle kaitsmisele kaasa aidata. Projekt "Miks maakera nutab?" kaasab lapsi arutelude, õppevideote, praktiliste tegevuste, jutuvestmise ja interaktiivsete mängude kaudu, et mõista ja käsitleda selliseid probleeme nagu saaste, ringlussevõtt ja kestlikkus.

Märksõnad: Reostus, Taaskasutus, Kasvuhooneefekt, Kaitse, Jäätmekäitlus.

Vahendid

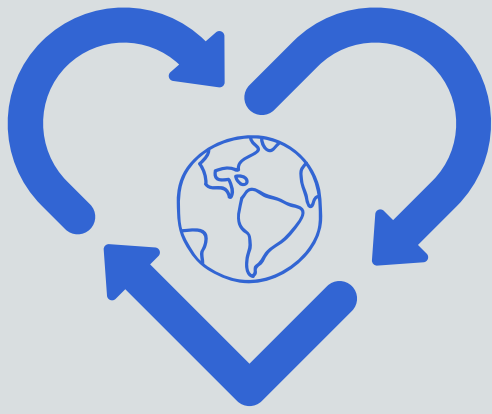
- Maa mudel
- Videod kasvuhooneefektist ja taaskasutusest
- 2 purki
- 2 termomeetrit
- Prügikastid jäätmete sorteerimiseks
- Taaskasutatavad materjalid
- Tahvelarvutid või arvutid interaktiivsete mängude jaoks
- Rakendus ChatterPix Kids
- Kunstitarbed (markerid, käärid, liim, nööbid)
- Korduvkasutatavad ostukotid
- Kasutatud T-särgid ja jalanõud
- Ekraan ja projektor videoesitlusteks

Kestus

- u. 4 tundi jaotatud mitme päeva peale.

Õpieesmärgid

- 1 Mõista keskkonnaseisundi halvenemise põhjuseid ja tagajärgi, näiteks kasvuhooneefekti.
- 2 Oppida taaskasutamise tähtsust ja kuidas jäätmeid õigesti sorteerida.
- 3 Arendada keskkonnaprobleemidega seotud kriitilise mõtlemise oskusi.
- 4 Julgustada osalemist kohalikes taaskasutusprogrammides ja kogukonna tegevustes, et edendada kestlikkust.
- 5 Inspireerida loovust, kasutades uuenduslikul viisil taaskasutatavaid materjale.

KUIDAS SEDA TEHA?

**Pakkuge lastele samal
teemal erinevaid
õppimise viise.**

GreenComp

- Kestlikkuse keerukuse käsitlemine
- Kestliku tuleviku kujutlemine
- Tegutsemine kestlikkuse nimel

Samm-sammult

1 Sissejuhatus: 20 min

Esitlege "nutva" Maa mudelit ja küsige lastelt, miks nende arvates Maa nutab. Näidake õppevideot kasvuhooneefekti kohta. Arutlege keskkonna kaitsmise viiside üle, rõhutades saaste vähendamise ja ressursside säästmise tähtsust.

2 Kasvuhooneefekti katse: 30 min

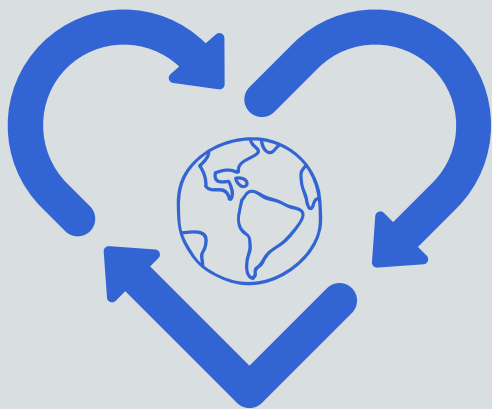
Tehke lihtne katse, mis näitab, et suletud purgi õhk on kuumem, illustreerides kasvuhooneefekti:

- Koguge lapsed laua taha, kus nad näevad selgelt vahendeid.
- Näidake neile kahte klaaspurki ja termomeetreid. Selgitage, et üks purk on avatud ja teine suletakse, et näha temperatuuri erinevust.
- Asetage termomeeter igasse purki ja kinnitage ühele purgile kaas, jättes teise avatuks.
- Asetage mõlemad purgid päikesepaistelisse kohta, kus nad saavad sama palju päikesevalgust.
- Paluge lastel ennustada, milline purk läheb soojemaks ja miks.
- Temperatuuri tõusu oodates (umbes 10 minutit) kaasake lapsed arutelusse selle üle, miks nende arvates võib suletud purk soojemaks minna. Seostage seda kasvuhooneefektiga, kus "suletud purk" tähistab Maa atmosfääri, mis püüab soojust kinni.
- 10 minuti pärast kontrollige mõlema purgi temperatuure. Salvestage temperatuurid diagrammipaberile, et kõik saaksid neid näha.

Arutage tulemusi ja seostage need globaalse soojenemise laiemal kontseptsiooniga.

3 Taaskasutusõpetusmäng: 30 min

Näidake videot „Sort Smart & Recycling Right”. Mängige interaktiivset mängu, kus lapsed sorteerivad erinevaid esemeid sobivatesse prügikastidesse. Arutage ringlussevõtu tähtsust ja jäätmete mõju keskkonnale.

KUIDAS SEDA TEHA?

Kasutage rohkem tegevusi, tutvustamaks käimasolevaid keskkonnakaitsealaseid jõupingutusi.

Materjalid

ChatterPix Kids: nutva Maa mudel ja animeeritud kõnelevad pildid taaskasutusest

Kahoot

Otsige omakeelseid õppevideoid kasvuhooneefekti ja jäätmete sorteerimise kohta.

Samm-sammult

- 4 Jäätmete sorteerimine: 30 min**

Õpetage lastele, kuidas jäätmeid erinevatesse kategooriatesse liigitada.
Harjutage taaskasutatavate materjalide sorteerimist kaasasolevate prügikastide abil.
Kasutage rakendust ChatterPix Kids, et luua ringlussevõttust kõnelevaid rääkivaid pilte.
- 5 Taaskasutusprogrammide toetamine: 30 min**

Tutvustage kohalikke taaskasutusprogramme ja selgitage, kuidas pered saavad osaleda.
Julgustage lapsi tooma kodust taaskasutatavaid materjale lasteaeda ühiselt taaskasutusse viimiseks.
- 6 Prügist aardeni: 40 min**

Viige läbi kunstiprojekte, mille käigus lapsed loovad taaskasutatavatest materjalidest uusi esemeid, nagu näiteks vanadest T-särkidest korduvkasutatavate ostukottide valmistamine:

 - Andke igale lapsele vana T-särk ja käärid. Näidake neile, kuidas T-särgi varrukad ära lõigata. Need moodustavad koti käepidemed.
 - Paluge neil kaelus välja lõigata, et tekiks koti ülaossa ava.
 - Pöörake T-särk pahupidi. Näidake lastele, kuidas siduda T-särgi allosa, et luua koti põhi.
 - Pöörake kott uuesti õiget pidi. Laske lastel oma kotte kaunistada, kasutades markereid, värve, nööpe, paelu ja kleebiseid.
- 7 Tõe või vale mäng: 20 min**

Mängige Kahooti mängu, kus lapsed vastavad küsimustele saaste vähendamise ja Maa kaitsmise kohta.
- 8 Ostuvaba päev: 30 min**

Ostuvaba päeva (novembri viimane reede), vahetadege mänguasju ja muid esemeid, mida lapsed enam ei kasuta.
Arutage uute esemete ostmise asemel taaskasutamise ja jagamise eeliseid.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

MATIK JA PLASTJÄÄTMED

Artemis Papadimitriou
Lasteaed Stefanovouno, Galanovrisi, Kreeka

Lühiülevaade

Tegevuste eesmärk on õpetada väikestele lastele kilekottide keskkonnamõju ja seda, kuidas nad saavad aidata kaasa säästva arengu edendamisele. Interaktiivse teaduse, inseneriteaduse, matemaatika ja kunsti abil saavad lapsed uurida plasti omadusi, mõista selle mõju keskkonnale ja õppida plastjäätmete vähendamise viise.

Märksõnad: Plastjäätmed, Taaskasutus, MATIK (matemaatika, teadus, tehnoloogia, inseneeria, kunst), Kriitiline mõtlemine, Uurimispõhine õpe.

Vahendid

- Läbipaistev kauss
- Kilekoti tükid
- Mõõdulint
- Kilekotid
- Käärid
- Lint
- Paelad
- Kunstimaalid
- Bee Bot (õpperobot)
- Plastist või paberist loomad
- Piet Mondriani maal (1930): "Kompositsioon punase, sinise ja kollasega "

Kestus

- 1 nädal
- Jaga tegevused mitmele päevale, et laste motivatsiooni üleval hoida.

Õpieesmärgid

- 1 Mõista kilekottide omadusi ja keskkonnamõju.
- 2 Tutvustada MATIK-u põhikontseptsioone keskkonnahariduse kontekstis.
- 3 Arendada kriitilist mõtlemist, probleemide lahendamise oskusi ja loovust.
- 4 Edendada positiivset suhtumist ja käitumist keskkonna suhtes.
- 5 Toetada meeskonnatööd ja ühist õppimist.

KUIDAS SEDA TEHA?

Lõimige erinevaid
ainevaldkondi, et
arendada terviklikku
arusaama
kestlikkusest.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Kestlikkuse keerukuse käsitlemine
- Kestliku tuleviku kujutlemine
- Tegutsemine kestlikkuse nimel

Samm-sammult

1 Sissejuhatus: 30 min

Lugege lastele ette raamatut L. Usupova "Plastic Bag's Journey".

Arutage kilekottide teekonda ja keskkonnamõju. Laske lastel joonistada koti teekond.

2 Teadus: Katsed kilekottidega: 30 min

Paluge lastel ennustada, mis juhtub vees olevate kilekottidega:

- Millised on kilekottide funktsioonid ja omadused?
- Kui vastupidavad need on?
- Mis on nende kaal?
- Mis juhtub nendega vees?
- Kas need on taaskasutatavad?
- Miks on need keskkonnale kahjulikud?

Tehke katseid, asetades erinevaid kilekotitükke vette ning jälgides, kas need ujuvad või upuvad.

Kilekottide vastupidavuse testimiseks jätke tükk kotist vette ja jälgige seda iga päev kahe nädala jooksul.

Pange vaatlustulemused kirja ning arutlege kilekottide vastupidavuse ja taaskasutatavuse üle.

3 Inseneeria: kilekott-langevari: 30 min

Näidake pilte Da Vinci lendavate masinate kohta.

Juhendage lapsi kilekottide ja lintide abil langevarjude valmistamisel:

- Kilekoti lõikamine: lõigake kilekotist ruut või ring, et moodustada langevari.
- Paelte kinnitamine: lõigake neli võrdse pikkusega nöörü või paela tükki. Kleepige iga tükk plastikkatte nurga või serva külge.
- Ühendage nöörid: koguge nöörade vabad otsad kokku ja siduge need kokku. Kinnitage seotud otstele väike raskus.

Katsetage langevarje ja arutlege, kuidas saab plasti loominguiliselt taaskasutada.

KUIDAS SEDA TEHA?

Lõimige erinevaid ainevaldkondi, et arendada terviklikku arusaama kestlikkusest.

Materjalid

[L. Usupova \(2023\). Plastic Bag's Journey: A heartwarming Children's book for young readers who love adventure and care about the environment.](#)

Vaadake koos videot raamatust "[One Plastic Bag](#)"

Mõni muu lasteraamat kilekottide kohta, kui see on teie keeles saadaval.

Samm-sammult

- 4 Matemaatika: Mustrite loomine: 30 min**
Tutvustage Piet Mondriani ja tema kunstistiili. Laske lastel luua paberile oma mustreid, kasutades lõigatud kilekotitükke. Arutage kujundeid, värve ja mustreid.
- 5 Tehnoloogia: Öpperobotika: 40 min**
Selgitage plastjätmete probleemi ookeanis. Kasutage Bee Boti, et simuleerida koristusmissiooni, kogudes plasti lõksus olevaid kalu. Programmeerige Bee Bot teekonna läbimiseks, tugevdades põhilisi kodeerimisoskusi: Asetage nooled rajale, et juhtida Bee Bot kaladeni. Seejärel kirjutage paberilehele teekood nooltega. Lõpuks vajutage nuppe, et alustada Bee Boti teekonda.
- 6 Kunst: Ökoloogilise plakati kujundamine: 40 min**
Korraldage ajurünnak ideede saamiseks ökoloogilise sõnumi jaoks, kuidas plasti vähendada. Jagage lapsed rühmadesse, et joonistada pilte, kirjutada sõnumeid ning koguda informatsiooni. Koostage plakat ning asetage see avalikku kohta väljaspoole rühmaruumi.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

JÄÄ SULAMISE KATSE

Irena Godnič ja Barbara Stožir Curk
Lasteaed Solkan, Solkan, Sloveenia

Lühiülevaade

Tegevus tutvustab 3–5-aastastele lastele jää sulamise kontseptsiooni ja selle mõju keskkonnale, keskendudes eelkõige polaaraladele. Praktilise katse kaudu uurivad lapsed jää sulamise erinevusi Antarktikas ja Arktikas ning mõistavad selle mõju loomade ja inimeste elule.

Märksõnad: Kliimamuutus, Hüpotees, Vaatlus, Jää sulamine, Keskkond.

Vahendid

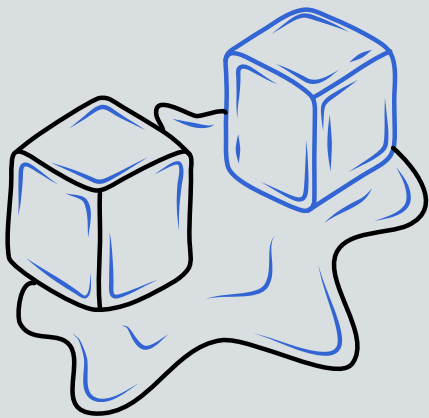
- Kaks klaasist anumad
- 0,5 liitrit külma vett
- Plastiliin (tumesinine ja valge)
- Marker
- Mõõtetops vee koguse mõõtmiseks
- Jääkuubikud (soovitavalt kuusekujulised, kuid sobivad ka tavalised kuubikud)
- Taimer
- Paber vaatlustulemuste märkimiseks

Kestus

- 90 min

Õpieesmärgid

- 1 Mõista polaaralade põhilisi tunnuseid ning jää sulamise mõju.
- 2 Teadusliku meetodi õppimine: hüpotees, katse, tulemuste vaatlemine ja järelduste tegemine.
- 3 Arendada kriitilist mõtlemist, prognoosimis- ja vaatlusoskust.
- 4 Edendada teadlikkust kliimamuutustest ja nende mõjudest keskkonnale ja loomadele.

KUIDAS SEDA TEHA?

**Hüpotees, katse,
tulemuste vaatlemine ja
järelduste tegemine.**

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Kestliku tuleviku kujutlemine

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus: 10 min**

Alustage Antarktika ja Arktika videote ja piltide näitamisega. Arutlege nende piirkondade loomadest ja keskkonnast.

Küsige lastelt küsimusi, et hinnata nende olemasolevaid teadmisi jää ja polaaralade kohta.
- 2 Hüpoteeside kujundamine: 5 min**

Esitlege lastele uurimisküsimused:

 - Kuidas jää mõlemal poolusel sulab?
 - Miks sulab jää ühes kohas kiiremini kui teises?
 - Kuidas mõjutab jää sulamine loomi ja inimesi?

Aidake lastel püstitada lihtsaid hüpoteese, näiteks:

 - Jää sulab Arktikas kiiremini.
 - Antarktika loomad kaotavad oma kodu aeglasemalt kui Arktikas.
- 3 Katse ettevalmistamine: 10 min**

Parema kaasatuse huvides jagage lapsed väikestesse rühmadesse.

Esimeses klaasnõu põhja looge Antarktika kujutamiseks plastiliini abil "maa".

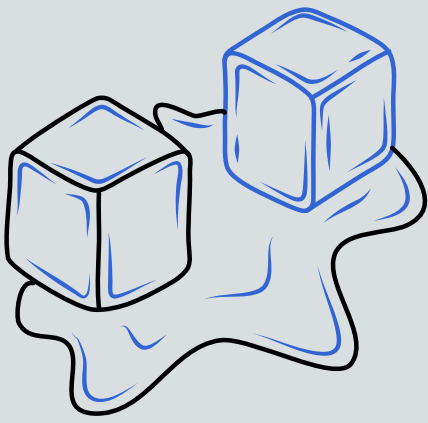
Valage neli mõõtetopsi täit vett ning pange anumasse neli jääkuubikut. Märkige veetaseme markeriga.

Valage teise klaasnõusse (ilma plastiliinipõhjata) neli mõõtetopsi vett ning asetage neli jääkuubikut. Märkige veetaseme.
- 4 Katse läbiviimine: 30 min**

Pange taimer ning vaadeldge nõusid 10- ja 30-minutilise intervalliga.

Julgustage lapsi märkama veetaseme muutusi ja jää sulamist.

Arutage tähelepanekuid peale igat vaatlust.

KUIDAS SEDA TEHA?

Hüpotees, katse,
tulemuste vaatlemine ja
järelduste tegemine.

Materjalid

- [Teaduse sõbrad](#)

Samm-sammult

- 5 Tulemuste salvestamine ja võrdlemine: 10 min**
Võrrelge veetaset mõlemas mahutis.
Arutage, milline jää sulas kiiremini ja miks.
Seostage vaatlused reaalse maailmaga, selgitades, kuidas jää polaaraladel erinevalt sulab.
- 6 Järelduste tegemine: 5 min**
Tehke lastega leidudest kokkuvõte.
Vaatlustele tuginedes kinnitage või lükake ümber esialgsed hüpoteesid.
Arutlege, kui oluline on mõista kliimamuutust ning selle mõju keskkonnale.
- 7 Mõtisklus ja arutelu: 10 min**
Arutlege koos, mida lapsed katsest õppisid.
Julgustage lapsi väljendama oma mõtteid selle kohta, kuidas jää sulamine võib mõjutada loomi ning inimeste elusid.
Kaasake vanemad, näidates neile laste töid ja arutades, kuidas nad saavad kodus õppimist toetada.
- 8 Võimalik laiendamine**
Ehitage ringlussevõetud materjalidest jäämägede mudeleid, simuleerides nädala jooksul sulamisprotsessi.
Jälgige ja registreerige muudatusi iga päev.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

PALJU ÕNNE SÜNNIPÄEVAKS, VESI!

Laura Mihaela Fotin
Lasteaed nr. 13, Alba Iulia, Rumeenia

Lühiülevaade

Tegevuskava keskendub lasteaialastele vee olulisuse tutvustamisele interaktiivsete tegevuste, katsete ja õppekäikude kaudu. Tegevus on osa Rumeenia suuremast algatusest G.R.I.L. (Garden of Relaxation, Peace and Learning) - Lõõgastuse, rahu ja õppimise aed.

Märksõnad: Vesi, Kestlikkus, Katse, Vihm, Looduskaitse.

Vahendid

- Erineva suurusega anumad
- Vesi
- Toiduvärv
- Jääkuubikud
- Termomeeter
- Mõõtetopsid
- Taaskasutatud materjalid lihtsa veefiltri jaoks (liiv, kruus, puuvill)

Kestus

- 90 min
- 2 tundi iga väljasõidu kohta

Õpieesmärgid

- 1 Mõista vee tähtsust igapäevaelus ja keskkonnas.
- 2 Uurida teaduslike katsete kaudu vee erinevaid omadusi ja olekuid.
- 3 Oppida tundma veeringet ja vihma rolli looduses.
- 4 Avastada, kuidas vett aianduses kasutatakse ja kui olulised on säästvad praktikad.
- 5 Suurendada teadlikkust veega seotud ringlussevõtu- ja kaitsemeetmetest.

KUIDAS SEDA TEHA?

Hüpotees, katse,
tulemuste vaatlemine ja
järelduste tegemine.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus ja muusikalised mängud: 30 min**
Esitage oma keeles laulu veest.
Arutlege vee tähtsusest ja paluge lastel jagada oma mõtteid vee kohta.
Kaasake lapsed laulu- ja liikumistegevustesse, mis jäljendavad vihma heli ja liikumist.
- 2 Katsed veega: 45 min**
Tehke lihtsaid katseid vee omaduste uurimiseks :
 - Ujumine ja uppumine: kasutage erinevaid objekte, et näha, mis vees hõljub ja mis upub.
 - Värvide segamine: lisage vette toiduvärvi ja segage värve, et näha muutusi.
 - Vee temperatuur: kasutage termomeetrit jäävee, toatemperatuuril vee ja sooja vee temperatuuri mõõtmiseks.
 - Vee olekud: näidata vett tahkes (jääh), vedelas (vesi) ja gaasilises (aur) olekus.
- 3 Oppekäigud: igaüks 2 tundi**
Planeerige vee uurimiseks erinevaid õppekäike, näiteks kohaliku veemajandusettevõttesse, et õppida, kuidas vett töödeldakse ja jaotatakse; reoveepuhastusjaama.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

TUULEVESKI EHITUS

Marijana Karapetrić
Lasteaed Maksimir, Zagreb, Horvaatia

Lühiülevaade

Tegevuse käigus uurivad lapsed roheenergia põhimõtteid, ehitades lihtsa tuuleveski, kasutades igapäevaseid materjale. Õpitakse tundma tuult kui loodusnähtust ja seda, kuidas seda energia tootmiseks kasutada. Praktiline tegevus julgustab uudishimu, loovust ja annab algteadmisi mehaanilisest energia muundamisest.

Märksõnad: Tuuleveski, Tuuleenergia, Roheenergia, Mehaaniline meetod , Tõstejõud.

Vahendid

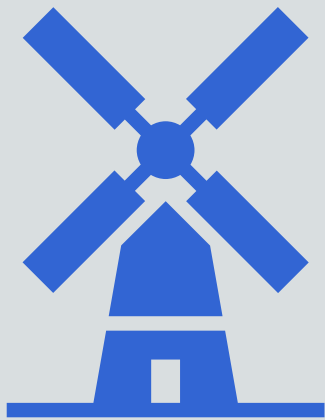
- Paberrätiku sisemine rull
- Kaks tualettpaberi rulli
sisu
- Kolm kõrt
- Üks nina tampoon
- Ruudukujuline papitükk
(aluse jaoks)
- Liim
- Nöör
- Väike papist tass

Kestus

- 90 min

Õpieesmärgid

- 1 Kujundada positiivset suhtumist looduslikesse energiaallikatesse.
- 2 Mõista tuult kui loodusnähtust ja selle potentsiaali energia tootmisel.
- 3 Oppida tuuleenergia muundamise kohta mehaanilisel meetodil.
- 4 Kasvatada teadlikkust looduslike energiaallikate kaitsmise tähtsusest.

KUIDAS SEDA TEHA?

Ühendage praktiline
õpe loova
mõtlemisega.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Kestliku tuleviku kujutlemine

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus: 10 min**

Alustage aruteluga tuule ja selle kasutamise kohta. Küsige lastelt, kas nad on kunagi tuulikut näinud või teavad, mida see teeb.

Selgitage, kuidas saab tuulest energiat toota ja tutvustage tuuliku valmistamise tegevust.
- 2 Tuuleveski aluse ehitamine: 15 min**

Jagage materjale igale lapsele või grupele. Veenduge, et neil oleks kõik vajalikud esemed.

Võtke paberrätikurull ja asetage see tuuliku peatorniks püsti.

Stabilisaatoritena toimimiseks kinnitage kaks tualettpaberirulli horisontaalselt paberrätikurulli mõlemale küljele.
- 3 Propellerite loomine: 10 min**

Kasutage kõrsi tuuliku propellerite valmistamiseks.

Kinnitage need ühest otsast kokku, kasutades keskteljena nina tampooni.

Liimige propelleri struktuur paberrätikurulli ülaosale.
- 4 Tõstemehhanismi valmistamine: 10 min**

Kinnitage nõõrijupp propellerite külge ja ühendage see väikese papptopsi külge.

Selgitage, et kui tuul propellereid pöörab, tõstab see tassi üles, näidates tõstejõudu.
- 5 Jala ülespanek: 10 min**

Liimi ruudukujuline papitükk paberrätikurulli põhja, et luua tuuleveskile stabiilne alus.

Veenduge, et tuuleveski saaks iseseisvalt seista.
- 6 Testimine ja vaatlus: 20 min**

Viige tuulikud õue või kasutage ventilaatorit, et simuleerida tuult siseruumides.

Jälgige, kuidas propellerid pöörlevad ja tõstavad tassi üles. Arutlege, mis juhtub ja miks.

Paluge lastel jagada oma mõtteid selle kohta, kuidas tuuleenergiat päriselus kasutada saab.

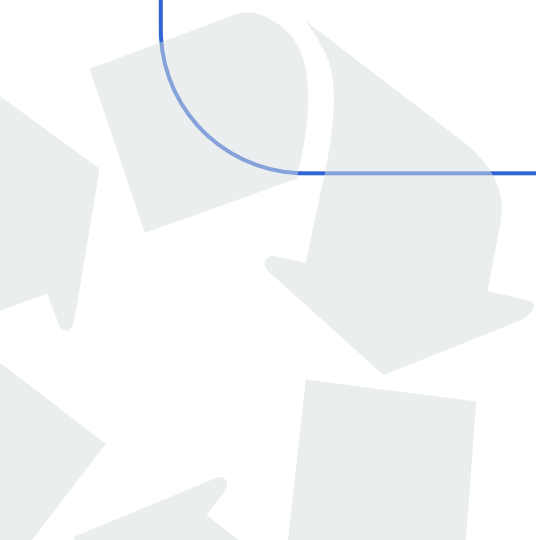
MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

TAASKASUTATUD PABERI VALMISTAMINE

Dimitra Brella
Larisa 21. lasteaed, Larisa, Kreeka

Lühiülevaade

Kava eesmärk on õpetada lasteaialastele ümbertöödeldud paberi valmistamise praktilise projekti kaudu taaskasutamise ja keskkonnasäästlikkuse tähtsust. Tegevus hõlmab koostöist õpet, katsetamist ja jutuvestmist, et kaasata lapsi ning edendada nende arusaamist ökoloogilistest mõistetest.

Märksõnad: Taaskasutus, Kestlikkus, Jutuvestmine, Sõnavara, Kriitiline mõtlemine.

Vahendid

- Vanad ajalehed
- Kuum vesi
- Guaššvärv
- Sõel
- Blender
- Ämbrid
- Õli
- Tärklis
- PVA-liim
- Kausid
- Pintslid ja värvid
- Fotod taaskasutatavatest ja mittetaaskasutatavatest materjalidest
- Taaskasutusega seotud raamatud ja pildid

Kestus

- 90 minutit jaotatuna mitme päeva peale, et võimaldada paberimassile kuivamise aega

Õpieesmärgid

- 1 Aru saada taaskasutuse mõistest ning, miks see on keskkonnale oluline.
- 2 Oppida, kuidas vanadest ajalehtedest taaskasutatud paberit valmistada.
- 3 Arendada isiklikku vastutustunnet keskkonna kaitsmise ees.
- 4 Edendada peenmotoorikat, juhiste järgimist ning järjepidevust projekti valmistamisel algusest lõpuni.

KUIDAS SEDA TEHA?

Looge vanadest
materjalidest uut,
kasutatavat paberit.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Tegutsemine kestlikkuse nimel

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus: 10 min**

Arutage lastega, mis on taaskasutus ja miks see on oluline.
Näidake pilte taaskasutatavatest ja mittetaaskasutatavatest materjalidest.
Tutvustage taaskasutatud paberi valmistamise projekti ja selgitage lühidalt protsessi.
- 2 Valmistamine: 15 min**

Laske lastel vanad ajalehed väikesteks tükkideks rebida.
Asetage tükid kuuma veega kaussidesse ligunema.
- 3 Paberimassi valmistamine: 20 min**

Blenderda leotatud paberitükid ühtlaseks massiks.
Nõruta vesi sõela abil massist välja.
Segage 3 spl õli ja 3 spl tärklis, et mass oleks puhas ja valge.
Segu kõvaks ja vastupidavaks muutmiseks lisage PVA-liimi.
- 4 Paberi vormimine: 15 min**

Laota paberimassi segu tasasele mittenakkuvale pinnale (nt kaetud laud) või vormi, kui see on olemas.
Pressige massi, et moodustuks õhuke ühtlane kiht.
Laske paberimassil umbes neli päeva soojas ja kuivas kohas kuivada.
- 5 Värvimine ja kaunistamine: 30 min**

Kui paberimass on kuivanud ja valmis, laske lastel oma taaskasutatud paberit värvida ja kaunistada.
Julgustage loovust ja paluge neil maalida keskkonnaga seotud pilte või mustreid.
- 6 Arutelu ja refleksioon: 15 min**

Arutage, mida lapsed tegevusest õppisid.
Võrrelge oma teadmisi enne ja pärast tegevust.
Julgustage neid avaldama oma arvamust ringlussevõtu kohta ja jagama oma uusi ideid.

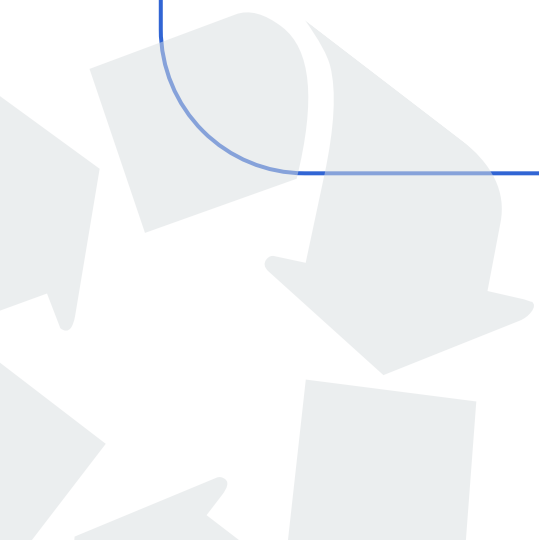
MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

KOMPOSTIMINE LASTEAIAS

Orinta Laureckienė & Vaida Klimavičienė
Kindergarten Ziedelis, Siauliu, Leedu

Lühiülevaade

Tegevuse eesmärk on tutvustada lasteaialastele kompostimise mõistet. Praktiliste tegevuste ja arutelude kaudu õpivad lapsed tundma keskkonda, ringlussevõttu ja looduslikku lagunemistsükli. Tegevused on kavandatud kaasahaaravalt ning õpetlikult, edendades noorte õppijate seas kestlike tavasid ja käitumist.

Märksõnad: Kompostimine, Lagundamine, Taaskasutus, Orgaanilised jäätmed, Mulla rikastamine.

Vahendid

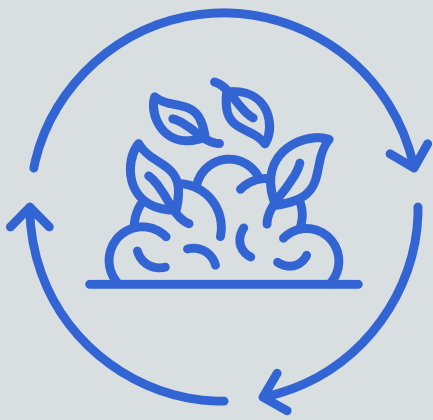
- Kompostitavad materjalid
- Kompostikast või selleks ettenähtud kompostihunniku ala
- Seemned istutamiseks
- Aiatööriistad (väikesed labidad, kindad)
- Visuaalsed abivahendid (plakatid või pildid, mis näitavad kompostimise protsessi)
- Väikesed anumad kompostitavate materjalide kogumiseks

Kestus

- Esialgne tegevus: 90 min
- Igapäevane jälgimine: 10 min

Õpieesmärgid

- 1 Mõista kompostimise põhimõtet ja tähtsust.
- 2 Teha kindlaks erinevad kompostitavate materjalide tüübid ja tunnetada kompostimisest saadavat kasu keskkonnale.
- 3 Oppida kompostihunniku loomise ja hooldamise protsessi.
- 4 Kujundada jäätmekäitlusega seotud kestlike harjumusi.

KUIDAS SEDA TEHA?

Õpetage ja harjutage
kannatlikkust, sest
kompostimine on
aeglane protsess.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Tegutsemine kestlikkuse nimel

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus: 15 min**

Alustage aruteluga jäätmete ja selle kohta, kuhu need lähevad. Kasutage prügila näitamiseks visuaalseid abivahendeid.

Selgitage kompostimist lihtsate terminite ja piltide abil. Arutage, kuidas kompostimine aitab vähendada jäätmeid ja parandada mulla tervist.

Näidake näiteid selle kohta, milline kompost välja näeb ja kuidas seda taimede kasvamiseks kasutatakse.
- 2 Kompostitavate materjalidega tutvumine: 20 min**

Näidake erinevaid kompostitavaid materjale ja mittekompostitavaid esemeid.

Laske lastel sorteerida need esemed kompostitavatesse ja mittekompostitavatesse kategooriatesse.

Selgitage "roheliste" materjalide (lämmastikurikas) ja "pruunide" materjalide (süsinikurikas) erinevust.
- 3 Materjalide kogumine: 30 min**

Viige lapsed prügijahile, et koguda lasteaia ümbrusest kompostitavat materjali.

Arutage materjalide õiget sorteerimist ja ettevalmistamist kompostimiseks.
- 4 Jälgimine ja hooldus: 10 min igapäevaselt**

Planeerige lastele korrapärased ajad kompostihunniku kontrollimiseks, segamiseks ja uute materjalide lisamiseks.

Kasutage seda aega, et arutada, mis toimub kompostihunnikus ja kuidas toimub lagunemine.
- 5 Komposti kasutamine: hooajaline**

Kui kompost on valmis, näidake lastele, kuidas seda aias kasutada.

Külvake seemned kompostiga rikastatud mulda ning hoolitsege taimede eest, kui need kasvavad.
- 6 Taimeturg: 1 päev**

Aidake lastel oma taimi panna väikestesse sildistatud pottidesse, kasutades komposti, mille loomisel nad olid abiks.

Looge laste abiga "Taimeturu" silte ja kaunistusi.

Kutsuge vanemaid, teisi rühmi ning kogukonna liikmeid "Taimeturgu" külastama.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

TOMATITE KASVATAMINE: PROTSESS JA PRAKTIKA

Blerina Sallova & Jaana Blixt
Lasteaed Rockaden, Landskrona, Rootsi

Lühiülevaade

Tegevus keskendub väikestele lastele kestlikkuse õpetamisele tomatite kasvatamise kaudu. Lapsed osalevad protsessi igas etapis alates seemnete külvamisest kuni tomatite koristamiseni. Õpitakse tundma taimede elutsüklit, kestlikkuse tähtsust ning põhimõtteid loodusteaduste, matemaatika ja keele valdkonnast.

Märksõnad: Aiandus, Taimede elutsükel, Keskkond, Vastutus, Uurimine.

Vahendid

- Tomati seemned
- Väikesed potid ja muld
- Kastekannud
- Aiatööriistad
- Sildid ja markerid
- Raamatud taimekasvatuse kohta
- Taaskasutatavad materjalid taimemarkerite ja kaunistuste loomiseks
- Õppeaed (olemasolu korral)
- Kaamera või digiseade protsessi dokumenteerimiseks

Kestus

- 60 min pikemaks tegevuseks
- 5 - 15 min igapäevaseks hoolduseks

Õpieesmärgid

- 1 Mõista tomatite kasvatamise protsessi seemnest taiskasvanud taimedeks.
- 2 Oppida tundma taimede põhivajadusi: päikesevalgust, vett ja mulda.
- 3 Arendada peenmotoorikat taimede istutamise ja hooldamise kaudu.
- 4 Kasvatada vastutustunnet ja hoolivust elusolendite eest.

KUIDAS SEDA TEHA?

**Kaasake lapsed
protsessi igasse
etappi. Laske lastel
informatsiooni otsida.**

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Tegutsemine kestlikkuse nimel

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus aiandusse: 30 min**

Alustage aruteluga selle üle, mida taimed kasvamiseks vajavad (päikesevalgus, vesi, muld). Näidake pilte või lühikest videot tomatitaimede elutsüklist. Külastage raamatukogu või kasutage digitaalseid tööriistu, et leida raamatuid ja teavet tomatikasvatuse kohta.
- 2 Seemnete külvamine: 20 min**

Jagage igale lapsele potid, muld ja seemned. Juhendage lapsi samm-sammult pottide mullaga täitmisel, seemnete külvamisel ja kastmisel. Laske lastel potid sildistada oma nime ja kuupäevaga.
- 3 Igapäevane hooldus ja vaatlus: 5 min**

Õpetage lastele, kuidas oma taimi kasta ja nende eest hoolitseda. Jälgige kasvu ja arutage iga päev märgatud muutusi. Dokumenteerige muudatused tahvliil või plakatil. Kasutage seda aega refleksiooniks ja lastel tekkida võivatele küsimustele vastamiseks. Laske lastel omavahel arutleda ja oma teadmisi vahetada. Julgustage neid märkima muudatusi lihtsasse päevikusse koos joonistuste või lühikirjeldustega.
- 4 Oue ümberistutamine: 60 min**

Kui taimed on piisavalt suured, arutage lastega, millal ja miks on aeg nad õue viia (mai paiku). Võimaluse korral viige taimed aiamaale. Kasutage taaskasutatavaid materjale aias taimede markeerimiseks või aiakaunistuste loomiseks. Arutage taimede uusi vajadusi nüüd, kui nad on väljas.

KUIDAS SEDA TEHA?

Kaasake lapsed protsessi igasse etappi. Laske lastel informatsiooni otsida.

Materjalid

Kasutage oma kohalikku raamatukogu, et leida raamatuid aianduse ja tomatite kasvatamise kohta.

duopress labs: My First Book of Growing Food, Terra Babies at Home (2021)

N. Astley (2018). Peppa Pig: Peppa's Vegetable Garden.

Samm-sammult

5 Jätkuv hooldus ja vaatlus: 15 min iga päev
Jätkake taimede eest hoolitsemist, kaasates lapsed kastmisse ja rohimisse.

Kasutage seda aega taimede kasvuga seotud uue sõnavara ja mõistete õpetamiseks. Esitage selliseid küsimusi nagu:

- Mida teie taimed kasvamiseks vajavad?
- Kuidas on teie taimed pärast nende istutamist muutunud?

6 Saagikoristus ja peegeldus: 60 min
Kui tomatid on valmis, kaasake lapsed saagikoristusse. Laske lastel tomateid lõigata ja süüa. Arutage kogu protsessi istutamisest saagikoristuseni. Mõelge õpitule ja arutlege kestlikkuse tähtsuse ja toidu päritolu üle.

Kasutage selliseid küsimusi nagu:

- Kas saavutasime oodatud tulemuse?
- Miks see nii välja tuli?

7 Vanemate osalus: 5 min
Hoidke vanemaid kursis projektiga ning jagage fotosid digitaalsete platvormide kaudu. Julgustage vanemaid oma lastega aiatöödest rääkima ning kodus ise järele proovima.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

AIANDUS KESTLIKKUSE NIMEL

Marju Mik & Kelly Rahumägi
MLA Viimsi Lasteaiad, Randvere maja, Eesti

Lühiülevaade

Projektiplaan eesmärgiks on õpetada lasteaialastele praktilise aiandusprojekti kaudu kestlikkust. Lapsed õpivad ise juurvilju kasvatama, mõistavad taimede elutsüklit, oskavad enam hinnata toidu väärtust ning vähendada toidu raiskamist ja toidujäätmete teket. Lisandväärtusena arendab koostööd, kannatlikkust ja armastust looduse vastu.

Märksõnad: Aiandus, Taimede elutsükel, Toidu väärtustamine, Koostöö, Loodushoid.

Vahendid

- Peenrakastid või aiamaa
- Aiatööriistad (väikesed labidad, kastekannud)
- Muld
- Köögiviljaseemned (nt tomat, porgand, salat, seemnekartul)
- Vesi (vihmavesi)
- Taimede etiketid ja markerid

Õpieesmärgid

- 1 Saada aru köögiviljade kasvuprotsessist seemnetest saagikoristuseni.
- 2 Oppida vastutust ja kannatlikkust taimede korrapärase hooldamise kaudu.
- 3 Aias koos töötades arendada koostöö- ja meeskonnatööd.
- 4 Toidu väärtustamine, kogedes, et toit ei tule lihtsalt poest, vaid seda saab ka ise kasvatada.

Kestus

- Umbes 18 nädalat, maist septembrini

KUIDAS SEDA TEHA?

Lõimige tegevused
igapäevastesse
toimetustesse.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Tegutsemine kestlikkuse nimel

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus aiandusse: 1. nädal**

Lastele projekti tutvustamine ning arutelu, miks on aiandus kestlikkuse jaoks oluline.
Tutvustage materjale ja näidake, kuidas aiatööriistu ohutult kasutada.
- 2 Seemnete külvamine: 2. nädal**

Laske lastel täita peenrakast mullaga.
Lubage lastel valida seemned ja külvata, kattes need kergelt mullaga.
Külvi märgistamiseks lisage peenrakasti sildid lapse ja taime nimega.
- 3 Taimede eest hoolitsemine: 3.-15. nädal**

Õpetage lastele, kuidas oma taimi regulaarselt kasta.
Näidake neile, kuidas taimede tugevatena hoidmiseks umbrohtu eemaldada.
Planeerige regulaarsed vaatlused, et jälgida kasvu ja arutada muutusi.
Koostage kasvutabel, kuhu lapsed saavad märkida oma taimede muutusi.
Julgustage lapsi joonistama oma taimedest erinevates etappides pilte.
- 4 Saagikoristus: 16. nädal**

Kui köögiviljad on valmis, juhendage lapsi saagi koristamisel.
Arutage saagikoristusprotsessi ja seda, kuidas teha kindlaks, kas köögivilj on korjamiseks valmis.
- 5 Toidu valmistamine ja maitsemine: 17. nädal**

Planeerige kokandustegevus, mille käigus lapsed saavad aidata valmistada lihtsat rooga, kasutades oma koristatud köögivilju (nt salat, kartulipuder).
Rõhutage, kui oluline on mitte raisata toitu ja nautida seda, mida nad on kasvatanud.
- 6 Mõtisklus ja jagamine: 18. nädal**

Tehke aruteluring, kus lapsed saavad jagada oma kogemusi ja õpitut.
Pange seintele fotosid ja joonistusi kogu aianduse protsessist.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

SORTEERIMISE JA TAASKASUTAMISE ÕPETAMINE

Blerina Sallova & Jaana Blixt
Lasteaed Rockaden, Landskrona, Rootsi

Lühiülevaade

Kava keskendub väikelastele sorteerimise ja taaskasutamise tähtsuse õpetamisele. Interaktiivsete tegevuste, arutelude ja praktilise tegevuse kaudu saavad lapsed teada, mis on taaskasutus, miks see on oluline ja kuidas erinevaid materjale õigesti sorteerida. Plaan sisaldab ka loominguulisi tegevusi taaskasutatavate materjalide uuskasutamiseks, tugevdades kestlikkuse kontseptsiooni.

Märksõnad: Taaskasutus, Sorteerimine, Kestlikkus, Taaskasutus, Uuskasutus, Prügikoletised.

Vahendid

- Erinevat tüüpi taaskasutatavad materjalid (plastpudelid, paber, papp, metallpurgid)
- Tähistatud prügikastid (plast, paber, metall, orgaaniline)
- Prügikoletise nukk või kostüüm
- Kunstitarbed (käärid, liim, markerid, värv)
- Taaskasutusmaterjalid meisterdamiseks (munakarbid, pudelikorgid, kangajäägid)
- Raamatud ja digitaalsed ressursid uuskasutuse kohta

Kestus

- 60 min pikem tegevus
- 5 - 15 min igapäevaselt

Õpieesmärgid

- 1 Mõista taaskasutuse põhimõtet ja selle tähtsust keskkonnale.
- 2 Oppida sorteerima erinevaid jäätmeliike sobivatesse kategooriatesse.
- 3 Arendada teadlikkust materjalide taaskasutamise ja uuskasutamise kohta.
- 4 Täiustada peenmotoorikat praktilise sorteerimise ja meisterdamise kaudu.
- 5 Julgustada rühmategevuste kaudu meeskonnatööd ja suhtlemist.

KUIDAS SEDA TEHA?

**Kasutage Prügikoletise
tegelast, et muuta
õppimine lõbusaks.**

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Tegutsemine kestlikkuse nimel

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus taaskasutusse: 30 min**

Koguge lapsed kokku ja tutvustage taaskasutuse mõistet.
Arutage, miks on ringlussevõtt keskkonna jaoks oluline.
Lugege lugu või näidake lühikest videot taaskasutusest.
- 2 Interaktiivne arutelu: 20 min**

Tutvustage Prügikoletise tegelast, kes ei tea, kuidas taaskasutada.
Kaasake lapsed arutellu selle üle, mida sorteerimine ja taaskasutamine tähendab.
Esitage selliseid küsimusi nagu:

 - Mis juhtub prügiga, kui me ei sorteerime ja taaskasuta?
 - Miks peaksime taaskasutama?
- 3 Sorteerimine: 45 min**

Tooge lastele erinevat tüüpi jäätmeid.
Seadke üles selgete siltidega prügikastid.
Näidake, kuidas materjale sobivatesse prügikastidesse sorteerida.
Laske lastel ise materjalide sorteerimist harjutada.
Arutage, miks iga ese läheb oma konkreetsesse prügikasti.
- 4 Loov ümbertöötlev meisterdamine: 60 min**

Selgitage, kuidas mõnda materjali saab äraviskamise asemel taaskasutada või talle uue otstarbe anda.
Pakkuge erinevaid vanu materjale ja kunstitarbeid.
Juhendage lapsi vanadest materjalidest midagi uut looma (nt plastpudelist linnumaja valmistamine).
Julgustage lapsi kasutama oma kujutlusvõimet ja loovust.

KUIDAS SEDA TEHA?

Ühendage taaskasutus loovusega.

Materjalid

Kasutage kohalikku raamatukogu, et leida ringlussevõttu käsitlevaid raamatuid.

Prügikoletis
juhend ning loovad materjalid

Samm-sammult

- 5 Teater ja rollimäng: 30 min**
Kasutage Prügikoletise nukku või kostüümi, et mängida lugusid, kus koletis õpib taaskasutama. Laske lastel kordamööda olla Prügikoletis ja õpetada talle, kuidas õigesti sorteerida ja taaskasutada. Arutage, kuidas Prügikoletis tunneb, kui talle õpetatakse taaskasutamist.
- 6 Peegeldus ja jagamine: 20 min**
Koguge lapsed kokku ja mõelge, mida nad taaskasutuse ja sorteerimise kohta õppisid. Arutage, kuidas nad saavad kodus ringlussevõttu praktiseerida ja miks see on oluline. Laske lastel jagada oma ümbertöödeldud loomingut ning selgitada, mida nad tegid.
- 7 Vanemate osalus: pidev**
Kasutage projekti teemal vanematega suhtlemiseks digitaalseid vahendeid. Jagage tegevustest fotosid ja lugusid. Julgustage vanemaid kaasama oma lapsi kodusse taaskasutusse.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

METS PÕLEB

Anna Magkiosi
Lasteaed Rizario, Trikala, Kreeka

Lühiülevaade

Tegevuskava keskendub lasteaialastele metsa kaitsmise õpetamisele, kaasates tuleohutuse teema. Jutuvestmise, kunsti ja tuletõrjajate külaskäikude kaudu õpivad lapsed metsade tähtsusest ja kuidas neid tulekahjude eest kaitsta. Eesmärgiks on edendada noorte õppijate keskkonnateadlikkust ja kogukonna kaasamist.

Märksõnad: Mets, Tuleohutus, Ökosüsteem, Keskkonnakaitse, Kogukonna kaasatus.

Vahendid

- Raamatud ja videod metsast ja tuleohutusest
- Kunstitarbed (paber, värvipliatsid, värv jne)
- Meisterdamise materjalid metsamudeli valmistamiseks
- Plakati alused ja markerid
- Kostüümid ja rekvisiidid dramatiseerimiseks
- Looduslikud materjalid (lehed, oksad) ja taaskasutatavad materjalid

Kestus

- 6 päeva, 90-120 min päevas

Õpieesmärgid

- 1 Mõista metsade tähtsust ja nende rolli ökosüsteemis.
- 2 Ara tunda metsi ähvardavaid ohte, keskendudes tulekahjudele.
- 3 Saada teada tuletõrjajate tööst ning sellest, kuidas nad aitavad metsi kaitsta.
- 4 Arendada loovat väljendumist jutuvestmise ja kunsti kaudu.
- 5 Edendada vastutustunnet ja kogukondlikku tegevust metsade kaitsmisel.

KUIDAS SEDA TEHA?

Kasutage avatud
küsimusi uudishimu ja
kriitilise mõtlemise
stimuleerimiseks.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste maksvõtmine
- Kestlikkuse keerukuse käsitlemine

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus: 10 min**

Alustage aruteluga metsade üle. Kasutage metsa ökosüsteemi tutvustamiseks raamatuid, pilte ja videoid.

Laske lastel joonistada oma lemmik metsloomi ja taimi.
- 2 Tulest arusaamine**

Arutage, mis on tulekahju ja kuidas see võib metsi mõjutada. Vaata lühikest õppevideot metsatulekahjude kohta.

Lugege Shel Silversteini "Helde puu" või mõnda sarnast lugu. Arutage lugu ja selle sõnumit looduse helduse kohta.

Paluge lastel loost stseene joonistada või maalida.
- 3 Tuletõrjajate külaskäik**

Kutsu tuletõrjajaid külla või külastage lastega kohalikku tuletõrjekomandot. Nemad oskavad rääkida oma tööst ning kuidas nad metsi tulekahjude eest kaitsevad.

Lubage lastel küsimusi esitada ja tuletõrjaja varustust vaadata.

Lapsed mängivad rollimänge tuletõrjajate ja metsaloomadena. Arutage, kuidas nad end tunneksid, kui oleksid osalised metsatulekahjus.
- 4 Loo "Tulekahju metsas" loomine**

Koostage lastega lugu pealkirjaga "Tulekahju metsas". Arutage tegelasi, süžeed ja tegevust.

Paluge lastel illustreerida loo erinevaid osi. Harjutage kostüümide ja rekvisiitide abil loo mängimist.
- 5 Ekspertidelt õppimine**

Kutsu metsnik metsade kaitsest rääkima. Julgustage lapsi küsimusi esitama.

Koostage brošüür pealkirjaga "Kuula metsavaikust", mis sisaldab laste joonistusi ja mõtteid metsade kaitsest.

KUIDAS SEDA TEHA?

Suhelge kohaliku kogukonnaga projekti erinevates etappides.

Materjalid

Raamat:

S. Silverstein "Helde puu"

Samm-sammult

6 Kogukondlik tegevus

Korraldage lastevanemate ja kogukonnaliikmetega puude istutamise üritus või pargi koristamine.

Looge plakateid metsade kaitsmise kohta ja eksponeerige neid avalikult.

Arutage, mida nädala jooksul õpiti ning milliseid meetmeid lapsed saavad metsade kaitsmiseks ette võtta.

7 Võimalikud laiendused:

Metsade ökosüsteemide kohta lisateabe saamiseks külastage Loodusloomuuseumi.

Bee Botiga robotikategevus, et liikuda läbi metsa teemalise takistusraja.

Looge puslesid ja memoriini mängu kasutades metsaloomade pilte.

Kasutage virtuaalreaalsust (VR) või veebiressursse, et uurida erinevat tüüpi metsi üle maailma.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

PUUTUKATE UURIMINE

Denise Müller ja Tim Rogas
Lasteaed Zwergenland, Radebeul, Saksamaa

Lühiülevaade

Lapsed uurivad kohalikku metsa või parki, vaatlevad loodust ja õpivad tundma putukate tähtsust ökosüsteemis. Keskendutakse protsessile ja tähelepanelikkusele.

Märksõnad: Loodus, Putukad, Mets, Uurimine, Vaatlus, Elurikkus.

Vahendid

- Suurendusklaasid
- Putukate tuvastamise juhend
- Märkmikud ja pliiatsid
- Väikesed anumad putukate kogumiseks (kui kohalikud eeskirjad lubavad)

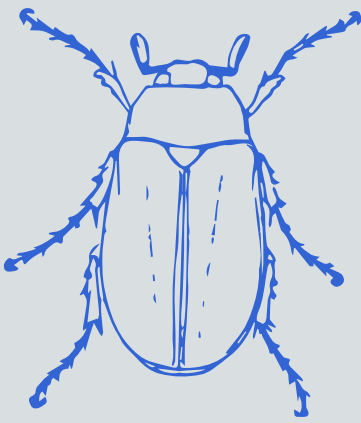
Kestus

- 75 min

Õpieesmärgid

- 1 Arendada looduse väärtustamist ja mõistmist.
- 2 Tuvastada erinevaid putukaid ja mõista nende rolli ökosüsteemis.
- 3 Edendada uudishimu ja vaatlusoskusi loomulikus keskkonnas.

KUIDAS SEDA TEHA?

Loodusmatk, mille fookuses on putukate vaatlemine ja nende tundmaõppimine.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Kestliku tuleviku kujutlemine

Materjalid

Vanasõna:

Sealt, kus on palju, võta vähe. Sealt, kus on vähe, ära võta midagi.

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus: 10 min**
Arutage päevaplaani ning selgitage putukate tähtsust. Näidake pilte tavalistest putukatest, kellega nad võivad kohtuda.
- 2 Loodusmatk: 30 min**
Jalutage kohalikku metsa, julgustades lapsi oma ümbrust jälgima. Taimede ja putukate lähedalt vaatamiseks kasutage suurendusklaase.
- 3 Vaatlus ja kogumine: 20 min**
Paluge lastel putukaid ettevaatlikult väikestesse anumatesse koguda. Kasutage iga putuka nimetamiseks ja tundmaõppimiseks identifitseerimisjuhendit.
- 4 Arutelu ja refleksioon: 15 min**
Naaske lasteaeda ja arutage, mida nad märkasid. Julgustage lapsi joonistama oma lemmikputukat ja jagama õpitut.
- 5 Viige putukad loodusesse tagasi**
- 6 Järeltegevused**
Planeerige projekt "Putukate hotell", kus lapsed loovad aias taaskasutatud materjale kasutades putukatele elupaiku. Jälgige ja vaadeldge putukahotelli aeg-ajalt, arutades, millist tüüpi putukaid selles elab.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

KAITSEALUSED LIIGID: KILPKONNAD

Sandra Zjačić-Ljubičić
Lasteaed Maksimir, Zagreb, Horvaatia

Lühiülevaade

Kava eesmärk on tutvustada eelkooliealistele lastele (vanuses 3-6 aastat) bioloogilise mitmekesisuse mõistet ning liikide kaitsmise tähtsust, keskendudes kilpkonnadele. Tegevuste kaudu arendavad lapsed kognitiivseid, sotsiaal-emotsionaalseid, füüsilisi- ja suhtlemisoskusi. Samal ajal edendades armastust ja austust looduse vastu.

Märksõnad: Bioloogiline mitmekesisus, Kaitsealused liigid, Kilpkonnad, Ökoloogia, Loodus.

Vahendid

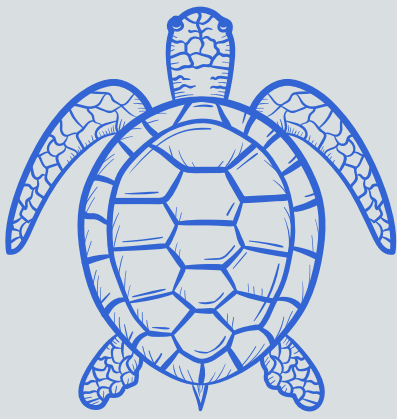
- Raamatud, dokumentaalfilmid ja fotod kilpkonnadest
- plastiliin, käärid, kollaaži paber, liim, topsid
- Liiv, pintsetid ja kausid
- Markerid, paberid
- Interaktiivne plakat "Kilpkonna elutsükkel"
- Täringud, tükid lauamängude jaoks ning labürindimängu materjalid
- Kilpkonnadega seotud laulud
- Lauamäng kilpkonnadest
- Labürindimäng "Tee salatini"

Kestus

- 2,5 tundi mitme päeva jooksul

Õpieesmärgid

- 1 Aru saada bioloogilise mitmekesisuse mõistest ja ohustatud liikide kaitse tähtsusest.
- 2 Saada teadmisi kilpkonnade, nende füüsiliste omaduste, elupaiga ja elutsükli kohta.
- 3 Kujundada positiivset suhtumist loodusesse ja loomadesse.
- 4 Täiustada kognitiivset, sotsiaal-emotsionaalset ja füüsilist arengut interaktiivsete ja sensoorsete tegevuste kaudu.

KUIDAS SEDA TEHA?

**Siduge laste
arenguvaldkonnad
kilpkonna teemaga.**

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Kestlikkuse keerukuse käsitlemine

Samm-sammult

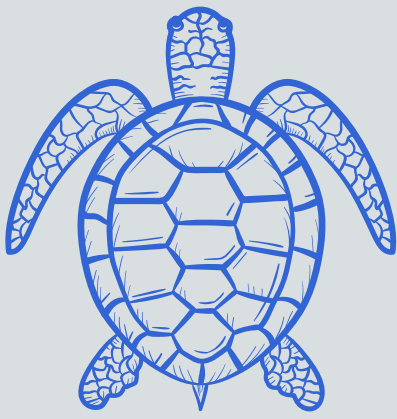
- 1 Sissejuhatus: 10 min**

Alustage rühmaaruteluga bioloogilise mitmekesisuse ja loomade kaitsmise tähtsuse üle. Tutvustage piltide ja lühikese jutu abil Hermanni kilpkonna.
- 2 Uurimistöö ja teadmised: 30 min**

Näidake lühikest dokumentaalfilmi kilpkonnadest. Lugege lugusid ja sirvige kilpkonnade teemalisi pildiraamatuid ja entsüklopeediaid. Mängige liiva, pintsettide ja kaussidega mängu "Väikeloomade otsimine ja teisaldamine", et simuleerida kilpkonnade elupaiku:

 - Täitke suur madal anum või liivakast liivaga.
 - Peidke väikesed plastloomad (eelistatult kilpkonnad ja muud kilpkonnade elupaigas leiduvad olendid) liiva sisse.
 - Asetage anuma ümber mitu kaussi.
 - Koguge lapsed liivaanuma ümber ja selgitage, et nad mängivad mängu liiva sisse peidetud väikeste loomade leidmisest ja päästmisest. Sarnaselt nagu kilpkonnad otsivad toitu või kaitsevad oma mune.
 - Näidake, kuidas kasutada pintsette, et nende abil väikeloomi ettevaatlikult üles korjata ja kaussidesse asetada.
 - Vajadusel jagage lapsed väikestesse rühmadesse, tagades, et igal lapsel on pintsetid.
 - Paluge lastel pintsettidega kordamööda väikseid loomi liiva seest otsida ja kaussi tõsta.
 - Julgustage neid töötama õrnalt ja ettevaatlikult, jäljendades ettevaatlikke liigutusi, mida kilpkonnad oma loomulikus elupaigas kasutavad.
- 3 Kunstitegevus: 30 min**

Looge värvilise plastiliini abil kilpkonnakujusid. Kaunistge kilpkonna kilbid kollaažimaterjalidega. Kasutage kilpkonna elutsükli selgitamiseks interaktiivset plakati.

KUIDAS SEDA TEHA?

Looge ise
kilpkonnadega seotud
lauamänge.

Materjalid

Laul La bella tartaruga

Samm-sammult

- 4 Ehitustegevus: 20 min**
Ehitage kuubikute ja muude ehitusmaterjalide abil kilpkonnakilp ning maja.
- 5 Ettevalmistus lugemiseks ja kirjutamiseks: 20 min**
Lugege kilpkonnade kohta raamatuid ja ajakirju.
Mängige piltide ja sõnadega nimetamis- ja äratundmismänge.
- 6 Mängige lauamänge: 30 min**
Osalege kilpkonnadega seotud lauamängus.
Liikuge labürindimängus "Tee salatini".
Otsige internetist või looge enda kilpkonna labürint.
- 7 Füüsiline tegevus: 20 min**
Laulge ja tantsige "La bella tartaruga" saatel.
Mängige mängu "Jänes ja kilpkonn", et julgustada liikumist ja kehalist aktiivsust:
 - Valige avatud ruum, kus lastel on piisavalt ruumi joosta ja turvaliselt liikuda.
 - Märkige stardi- ja finišijoon koonuste, lindi või mistahes nähtavate markerite abil.
 - Selgitage lastele mängu põhimõtet, rõhutades jänese ja kilpkonnade kiiruse erinevust.
 - Koguge lapsed stardijoonele ja selgitage mängureegleid.
 - Selgitage, et mõned lapsed mängivad jäneseid ja teised kilpkonnasid. Jäneseid saavad kiiresti joosta, samal ajal kui kilpkonnad liiguvad aeglaselt ja ühtlaselt. Näidake liikumist iga rolli jaoks.
 - Jagage lapsed kahte rühma, et oleks võrdselt jäneseid ja kilpkonnasid.
 - Kui lapsed finišisse jõuavad, laske neil rolle vahetada ja mängida veel üks kord, et kõigil oleks võimalus mõlemat rolli proovida.
- 8 Kokkuvõte: 10 min**
Korrake üle kilpkonnade ja bioloogilise mitmekesisuse kohta õpitu.
Julgustage lapsi jagama oma lemmiktegevust ning midagi uut, mida nad õppisid.

MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

MEE VALMISTAMINE LASTEAIAS

Bojana Cvijak & Gordana Novosel
Kindergarten Zvončić, Ozalj, Horvaatia

Lühiülevaade

Kava eesmärk on tutvustada väikelastele mee valmistamise protsessi, rõhutades mesilaste tähtsust meie ökosüsteemile ja edendades kestlikkust. Tegevus sisaldab kogemusi koostisosade kogumisel, retsepti järgimisel, mee valmistamise protsessi jälgimisel ja lõpptoote maitsemisel.

Märksõnad: Kestlikkus, Mesilased, Mesi, Bioloogiline mitmekesisus, Ökosüsteem, Toitumine, Koostöö.

Vahendid

- Värsked võililled
- Vesi
- Suhkur
- Sidruni viilud
- Suur pott
- Segamislusikas
- Mõõtetopsid
- Retseptikaardid
- Purgid mee säilitamiseks
- Sildid ja markerid purkide jaoks
- Mesilaste teemalised õppematerjalid (raamatud, plakatid jne)

Kestus

- 1 päev.

Õpieesmärgid

- 1 Mõista mesilaste rolli ökosüsteemis ja nende tähtsust toidutootmises.
- 2 Oppida mee valmistamise põhilist protsessi.
- 3 Arendada vaatlus- ja järgimisoskusi.
- 4 Edendada laste vahelist koostööd ja meeskonnatööd.
- 5 Julgustada väärtustama looduslikke toite ja tervislikke toitumisharjumusi.

KUIDAS SEDA TEHA?

Aktiivse õppimise ning looduse väärtustamise edendamine.

GreenComp

- Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
- Kestlikkuse keerukuse käsitlemine

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus: 10 min**

Alustage lühikese aruteluga mesilaste ja nende rolli kohta ökosüsteemis.
Külstage kohalikku meetootjat.
Näidake pilte ja lugege lugu mesilastest.
Selgitage tegevust ja seda, mida lapsed hakkavad tegema.
- 2 Väljasõit heinamaale: 30 min**

Viige lapsed lähedalasuvale heinamaale või aeda.
Juhendage neid võilillede ohutul korjamisel. Arutage lillede ja mesilaste tähtsusest võilillede korjamise ajal.
- 3 Koostisosade ettevalmistamine: 20 min**

Tulge tagasi tuppa või kööki.
Peske võililled ja pange valmis koostisosad.
Mõõtke välja vajalik kogus vett, suhkrut ja sidruniviile: 2 tassi värskeid võililli (veenduge, et need oleksid pestitsiididest vabad ja põhjalikult pestud), 4 tassi vett, 2 tassi suhkrut, 1 sidrun õhukeseks viilutatult.
- 4 Mee valmistamine: 40 min**

Koguge lapsed suure laua taha või kööki. Järgige retsepti koostisosade lisamisel suurde potti:

 - Lisa suurde potti võilille kroonlehed ja vesi.
 - Lase vesi keema.
 - Kui keeb, vähenda kuumust ja lase umbes 30 minutit podiseda. Pärast keetmist tõsta pott tulelt.
 - Kurna segu läbi peene sõela või marli teise suurde potti või kaussi, et eemaldada võilille kroonlehed.
 - Pigista kroonlehtedest võimalikult palju vedelikku välja.
 - Vala kurnatud vedelik suurde potti tagasi. Lisa potti suhkur ja sidruniviilud. Segage hästi, et suhkur täielikult lahustuks.

Laske igal lapsel kordamööda koostisosasid lisada ja segada.
Jälgige kuumutamise protsessi, selgitades lastele ohutusreegleid.

KUIDAS SEDA TEHA?

Tehke koostööd
kohalike taludega.

Materjalid

Kasutage kohalikku
raamatukogu, et leida
raamatuid mee ja
mesilaste kohta.

Samm-sammult

5 Mee keetmine: 1-2 tundi

- Kuumuta segu uuesti keemiseni, seejärel alanda kuumust keskmisest madalale.
- Lase ilma kaaneta umbes 1-2 tundi podiseda, aegajalt segades.
- Segu peaks vähenema ja paksenema siirupi konsistentsini.

Mee valmistamise ajal kaasake lapsed arutelluse selle üle, mida nad näevad ning mis lõhna tunnevad. Näidake neile pilte või videoid mesilastest mett valmistamas.

Esitage küsimusi, et tugevdada nende arusaamist protsessist.

6 Maitsemine ja jagamine: 20 min

Kui mesi on valmis, laske sellel jahtuda.

Andke igale lapsele natukene maitsta enda valmistatud mett.

Julgustage neid kirjeldama maitset ja seda, milliseid tundeid tegevus tekitas.

7 Lõpetav tegevus: 15 min

Palu lastel aidata purke sildistada ja kaunistada enne koju kaasa võtmist

Korrake üle olulised punktid mesilaste ja kestlikkuse kohta.

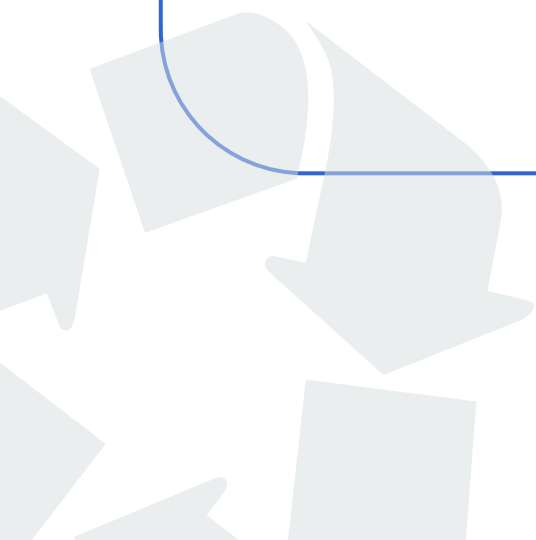
MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

GREENCOMPI SEMINAR

Marie Kniest & Annika Rickard
K&R Education, Malmö, Rootsi

Lühiülevaade

Seminari eesmärgiks on tutvustada lasteaiaõpetajatele GreenComp-i raamistikku, mille on välja töötanud Euroopa Teadusuuringute Ühiskeskus (Joint Research Centre – JRC). Osalejad uurivad, kuidas integreerida kestlikke pädevusi õpetamispraktikatesse, edendades kestlikke väärtusi väikeste laste hulgas.

Märksõnad: GreenCompi raamistik, Kestlikkus, Alusharidus, Kestlikusalased pädevused, Professionaalne areng.

Vahendid

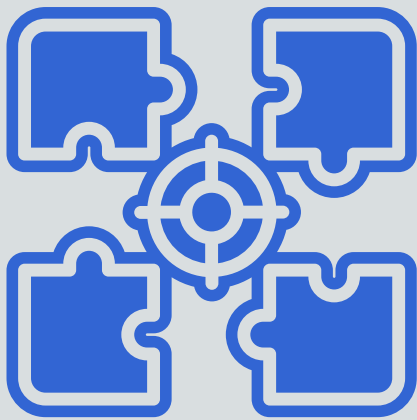
- GreenCompi raamistiku ülevaade
- Suured paberilehed või pabertahvlid
- Markerid
- Post-it märkmepaber
- Pliiatsid ja märkmikud osalejatele
- Esitluseks projektor ja ekraan
- Digikaamera või nutitelefon rühmatööde pildistamiseks

Kestus

- 90 min.

Õpieesmärgid

- 1 Saada aru GreenCompi raamistikust ja selle tähtsusest alushariduses.
- 2 Tuvastada ja läbi arutada raamistiku neli valdkonda ja kaksteist pädevust.
- 3 Teha koostööd kolleegidega, et leida viise, kuidas neid pädevusi alushariduse tegevustes rakendada.
- 4 Töötada välja praktilised strateegiad kestlikkuse väärtuste edendamiseks alushariduses.

KUIDAS SEDA TEHA?

Mõelge kestlikkuse
õppimise tähtsusele
varases lapsepõlves.

Vahendid

GreenCompi raamistik on
saadaval 24 keeles

Samm-sammult

- 1 Sissejuhatus: 10 min**
Andke lühiülevaade GreenCompi raamistikust ja selle tähtsusest säästva arengu edendamisel juba varases eas.
- 2 Green Comp'i esitlus: 20 min**
Selgitage raamistiku nelja valdkonda:
 - Kestlikkusväärtuste omaksvõtmine
 - Kestlikkuse keerukuse käsitlemine
 - Kestliku tuleviku kujutamine
 - Tegutsemine kestlikkuse nimelArutage iga valdkonna kolme pädevust koos näidete ja kirjeldustega.
- 3 Gruppide moodustamine ja juhised: 10 min**
Jagage osalejad nelja rühma, tagades tausta ja kogemuste mitmekesisuse.
Määrake igale rühmale üks Green Comp raamistiku neljast valdkonnast.
Jagage igale rühmale Post-it märkmepaberid ja pliiatsid.
- 4 Grupitegevus: 30 min**
Iga rühm arutab neile määratud valdkonda, keskendudes järgmistele küsimustele:
 - Milliseid selle valdkonna pädevusi teie arvates juba teie lasteaias käsitletakse?
 - Kuidas te praegu neid pädevusi oma õppetöös rakendate?
 - Milliseid uusi strateegiaid saate nende pädevuste paremaks integreerimiseks välja töötada?Rühmad kirjutavad oma vastused Post-it märkmepaberitele ja kinnitavad need suurtele paberilehtedele.
- 5 Grupiesitlused: 20 min**
Iga rühm esitleb oma mõtteid, tuues välja põhipunktid ja uued ideed.
Julgustage küsimusi esitama ning arutlema pärast iga ettekannet.

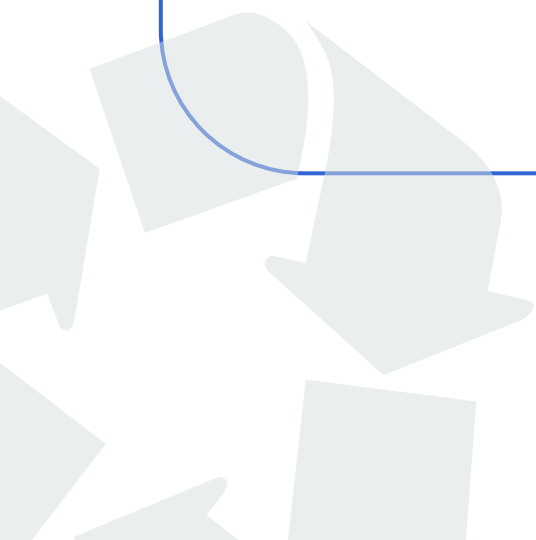
MINU MÕTISKLUS

Asjakohasus:

Ma tahan seda proovida, sest ...

Vajan abi...

Selle osa teen ma teisiti...

05

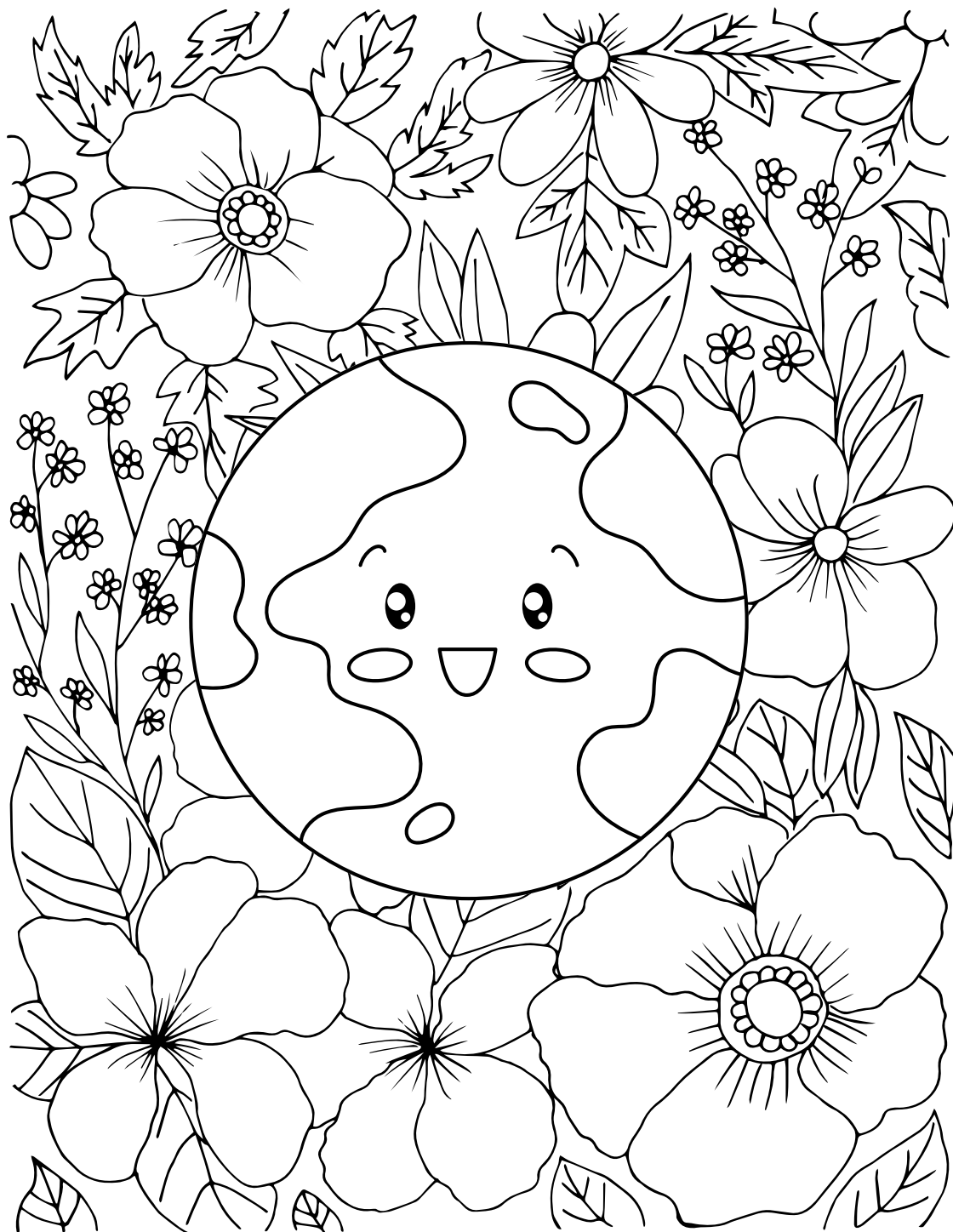
V Ä R V I M I S E K S

05

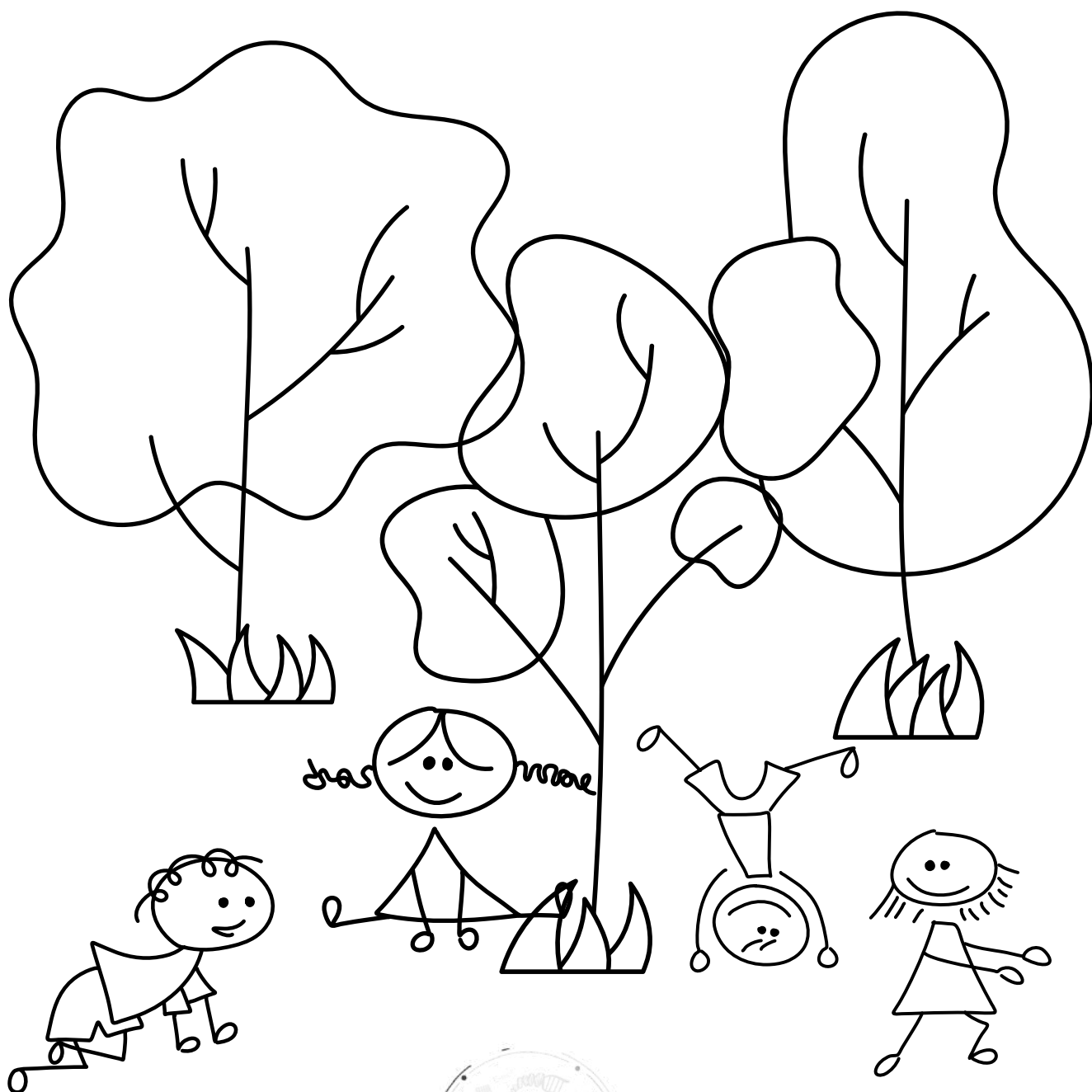
ÜKS TONN TAASKASUTATUD PABERIT
PÄÄSTAB 17 PUUD.

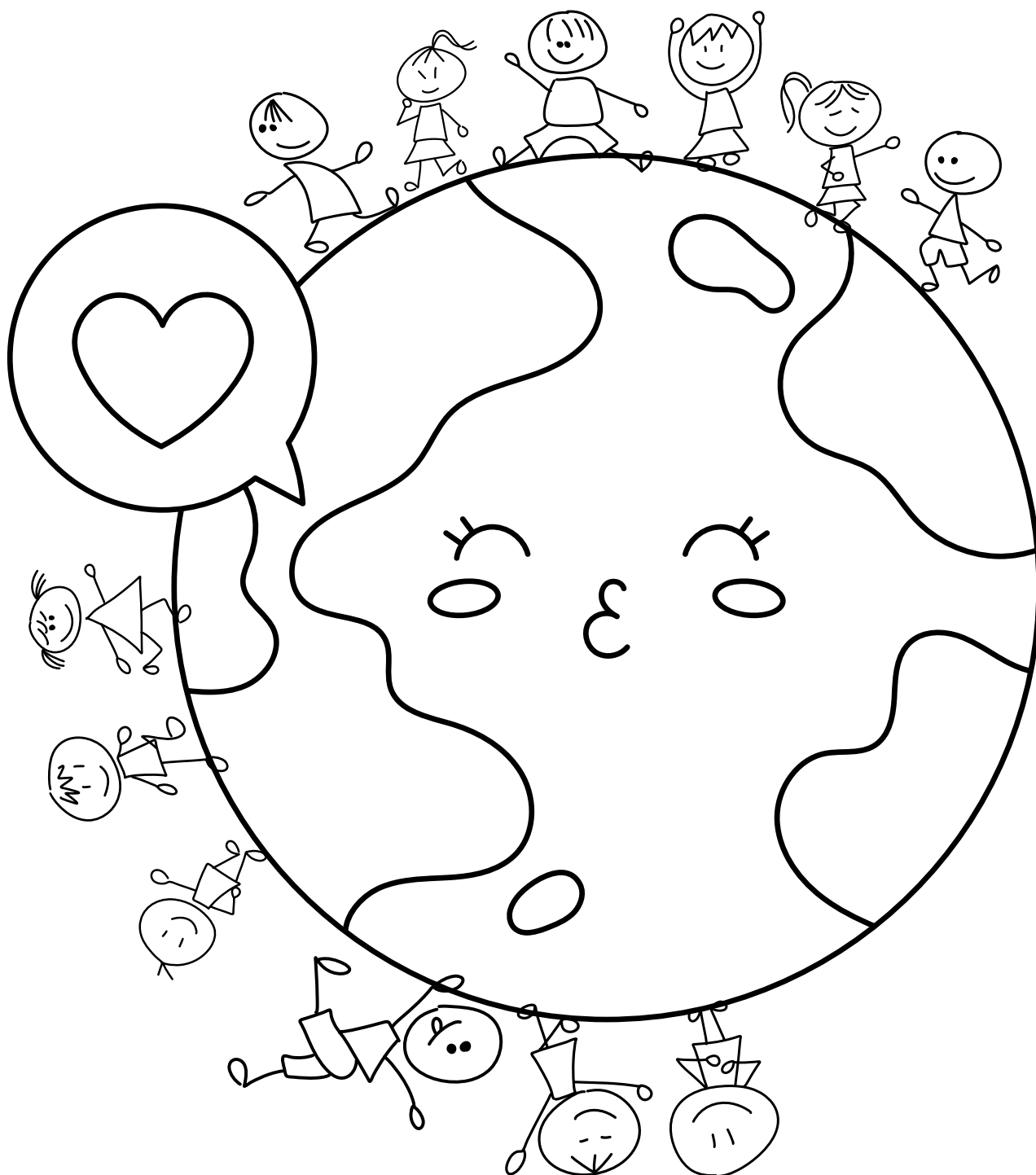
MAA NAERATAB ÕITES

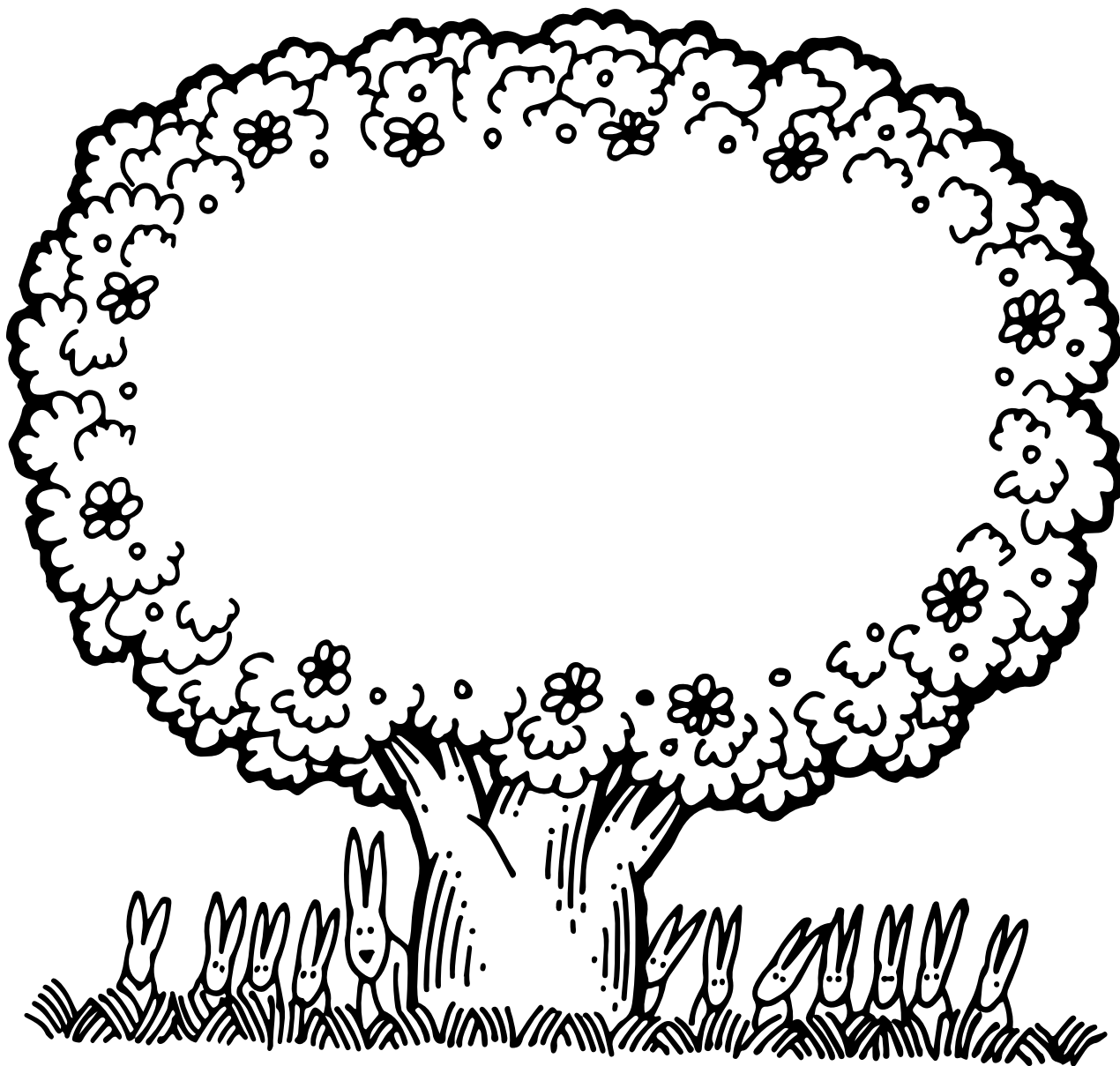
MITTE AINULT PUUD, VAID KA LAPSED KASVAVAD METSAS

HOOLITSEGE MAA EEST JA TA HOOLITSEB SINU EEST

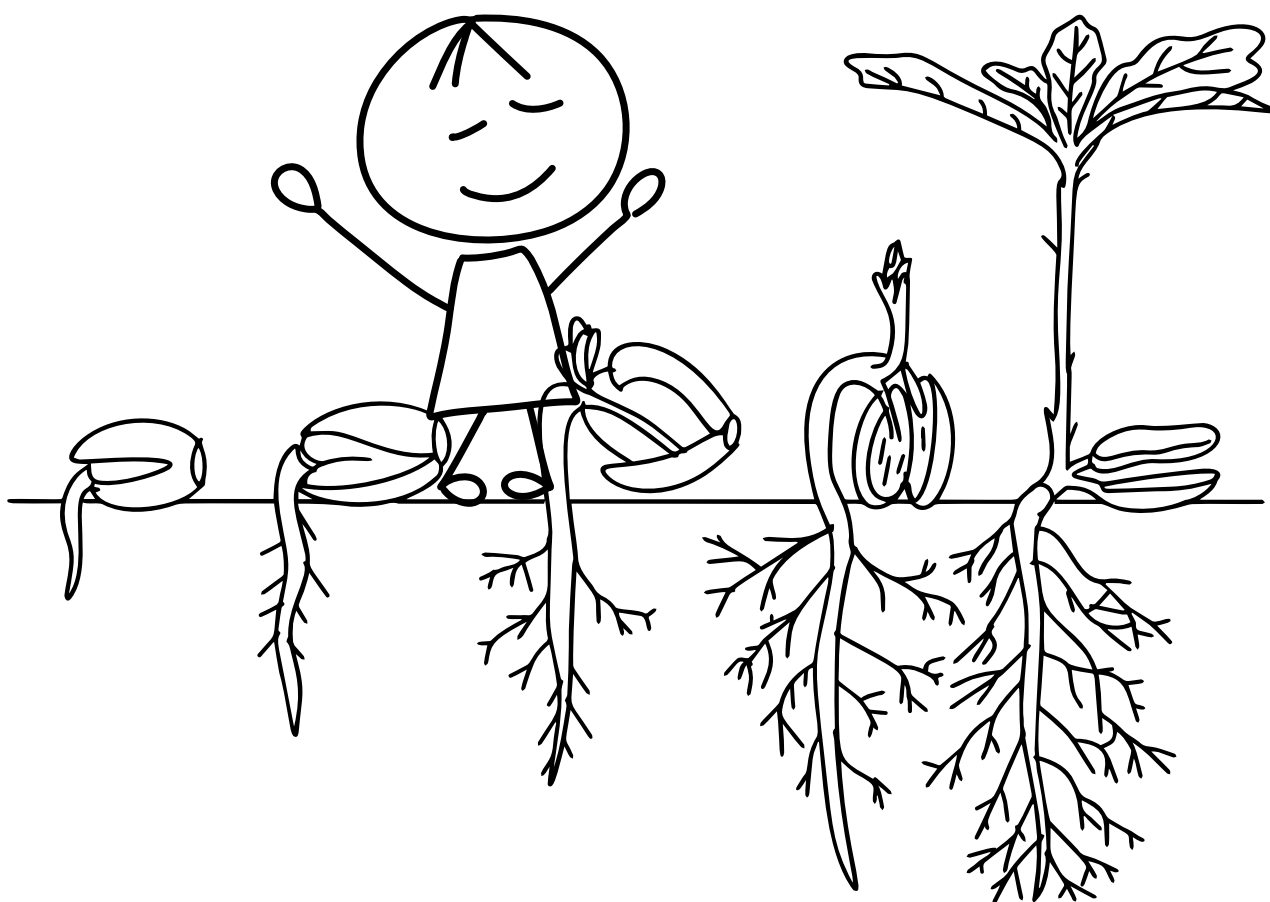

**SEALT, KUS ON PALJU, VÕTA VÄHE.
SEALT, KUS ON VÄHE, EI
VÕTA ÜLDSE MIDAGI.**

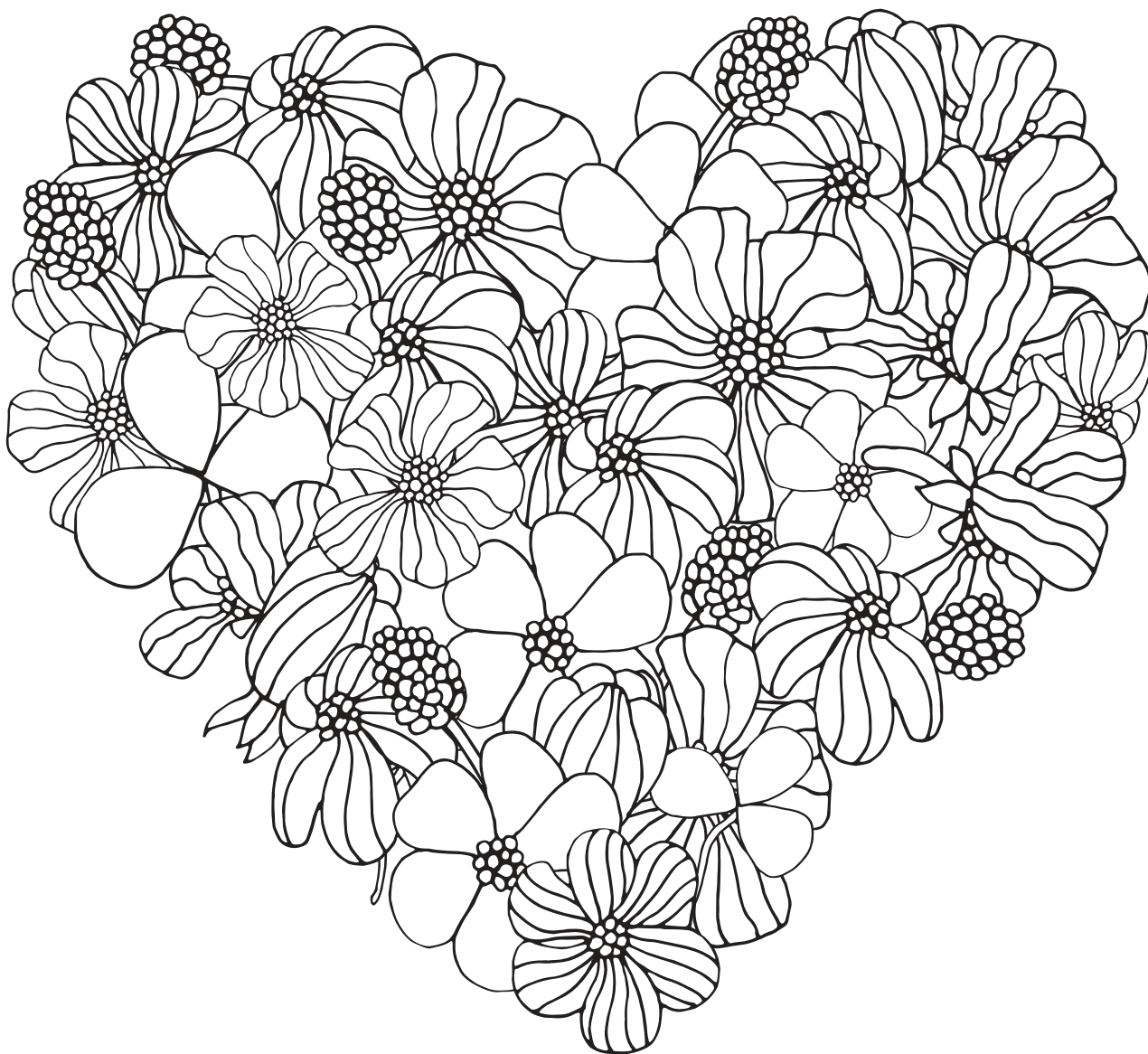

PARIM AEG PUU ISTUTAMISEKS OLI 20 AASTAT TAGASI.

PAREMUSELT TEINE AEG ON PRAEGU.

**ME EI PÄRI MAAD OMA ESIVANEMATELT;
ME LAENAME SEDA OMA
LASTELT.**

06

SUPERHERO LAB
PROJEKTIST

06

SUPERHERO LAB PROJEKTIST

Laste kaasamine teadlastena kestlikkuse uurimisse

Superhero Lab Project on Erasmus+ partnerlus, mis ühendab pühendunud organisatsioone Leedust, Rootsist, Saksamaalt, Austriast, Sloveeniast ja Kreekast. Koostööpartnerid on pühendunud kestlikkuse haridusele, uskudes, et lapsed õpivad kestlikkust kõige paremini tundma praktiliste tegevuste kaudu, mis võimaldavad sisukat uurimist ja teemaga isiklikult tegelemist.

Kestlikkuse edendamine ei puuduta ainult lapsi; see nõuab ka õpetajate toetamist materjalidega ning võimalustega tutvuda säästva haridusega. Superhero Labi projekti raames oleme koondanud hulga materjale ja õpikogemusi, et võimestada nii õpetajaid kui ka nende noorti õpilasi.

Partnerid:

Die Brücke lasteaiaõpetajate koolitusorganisatsioon Saksamaalt;
Primera - Zentrum für pädagogische Fortbildung Wien, õpetajakoolituse ühendus Austriast;
GoINNO, haridustöötajate STEM-tegevuste arendaja Sloveeniast;
K&R Education, õpetajakoolituse organisatsioon Rootsist;
E-School, akrediteeritud kutsehariduse pakkuja Kreekast;
Šiauliai, kohalik omavalitsus Leedust;
Ziedelis, lasteaed Leedust.

Seotud lasteaiad: Zwergenland (Saksamaa), Schmetterling (Austria), Solkan (Sloveenia), Larissa 21. Lasteaed (Kreeka), Stefanovouno Lasteaed (Kreeka), Rockaden Landskrona (Rootsi), MLA Viimsi Lasteaiad (Eesti)

1 Kestlikkuse hariduse parimate praktikate käsiraamat

Käsiraamat, mida praegu loed ja mille on koostanud lasteaiaõpetajad, et pakkuda testitud ning praktilisi kogemusi kestlikkuse integreerimiseks alushariduses.

2 Praktiliste katsete kogumik

Materjal sisaldab 4–6-aastastele noortele õppijatele mõeldud katsete seeriat, millele on lisatud videoõpetused ja tunnikavad õpetajatele. Eesmärk on eemalduda lihtsatest esitlustest ning kaasata lapsi aktiivselt teaduslikku uurimisprotsessi.

PROJEKTI TULEMUSED

3 Rahvusvahelised koolitusvõimalused

Projekt pakub haridustöötajatele rahvusvahelisi koolitusi, veebiseminare ja konverentse, et jagada parimaid praktikaid, arendada katseid ning edendada koostöös kestlikkuse haridust kogu Euroopas.

Liituge meiega

www.superherolab.eu

[FB group Erasmus Kindergartens](#)

Co-funded by the
European Union

Co-funded by the
European Union

www.superherolab.eu